

JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA

SHIBA 2020–2024

Hyväksytty rotua harrastavan yhdistyksen yleiskokouksessa X.X.2019

Hyväksytty rotujärjestön yleiskokouksessa X.X.2019

SKL:n jalostustieteellinen toimikunta hyväksynyt X.X.2019

Sisällysluettelo

1.	Yhteenveto	4
2.	Rodun tausta	5
3.	Rotuyhdistys ja sen historia	10
4.	Rodun nykytilanne	12
4.1.	Populaation rakenne ja jalostuspohja	12
4.2.	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	19
4.2.1.	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja rodun käyttötarkoituksesta	19
4.2.2.	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa	20
4.2.3.	Käyttö- ja koeominaisuudet	21
4.2.4.	Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen	24
4.2.5.	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohtista sekä niiden korjaamisesta	26
4.2.6.	Terveys ja lisääntyminen	26
4.2.7.	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	27
4.2.8.	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet	36
4.2.9.	Yleisimmät kuolinsyyt	41
4.2.10.	Lisääntyminen	42
4.2.11.	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet	43
4.2.12.	Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista	43
4.3.	Ulkomuoto	44
4.3.1.	Rotumääritelmä	44
4.3.2.	Näyttelyt ja jalostustarkastukset	47
4.3.3.	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus	48
4.3.4.	Keskeisimmät ongelmakohdat	49
5.	Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta	50
5.1.	Käytetyimpien jalostuskoirien taso	50
5.2.	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen	52
5.3.	Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi	54
6.	Jalostuksen tavoitteet ja toteutus	55
6.1.	Jalostuksen tavoitteet	55
6.1.1.	Geenipohjan laajuus	55
6.1.2.	Luonne	55
6.1.3.	Koiran terveys	56
6.1.4.	Ulkomuodolliset ominaisuudet	56
6.2.	Suosituksot jalostuskoirille ja yhdistelmille	58
6.3.	Rotujärjestön toimenpiteet	60
6.4.	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	61

6.4.1.	Heikkoudet ja vahvuudet, uhat ja mahdollisuudet yhteenvetona	61
6.4.2.	Populaatio	61
6.4.3.	Terveys	62
6.4.4.	Ulkomuoto ja luonne	62
6.4.5.	Riskien hallinta ja varautuminen ongelmiin	63
6.5.	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta	63
6.5.1.	JTO:n tavoitteisiin pyrkiminen	63
6.5.2.	Toimintasuunnitelma ja toteuttamisaikataulu JTO:n voimassaolokaudelle	64
6.5.3.	Tavoiteohjelman toteutumisen ja PEVISA-ohjelman vaikutusten seuranta	64
7.	Lähteet	66
8.	Liitteet	67

1. Yhteenveto

Shiba on Japanista kotoisin oleva pienikokoinen metsästyskoirarotu, jota nykyään kasvatetaan seura- ja harrastuskoiraksi. Suomessa rotua edustaa Suomen Seurakoirayhdistyksen alainen Suomen Shiba ry. Suomessa shibojia on noin 800 kappaletta ja aktiivisia kasvattajia noin parikymmentä. Rotu on tunnettu eripuolilla maailmaa ja se on erittäin suosittu kotimaassaan. Rotua esiintyy lähes kaikissa Euroopan maissa sekä USA:ssa, Kanadassa ja Australiassa.

Shiba on luonteeltaan tarkkaavainen ja valpas, mutta tyyni ja arvokas. Rotu on viime vuosina kehittynyt yhä seurakoiramaisemmiksi muun muassa ihmisavoimuuden suhteen. Shiba voi olla pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta se ei saisi olla luonteeltaan hermostunut tai aggressiivinen.

Shiba on ulkomuodoltaan liioittelematon. Metsästysvietti on säilynyt rodussa vahvana, vaikka metsästyskäyttöä on nykyään melko vähän. Sen sijaan shibojen omistajat ovat innokkaita näyttelyharrastajia. Myös agilitya ja rallytokoja harrastetaan jonkin verran ja kilpailevien koirakkojen määrä on kasvanut hiljalleen.

Tämän hetkisten tietojen valossa shiboilla näyttäisi olevan satunnaisesti perinnöllisiä terveysongelmia. Shibojen tutkiminen tavallisimpien perinnöllisten terveysongelmien varalta on selkeästi yleistynyt vuodesta 2008 eteenpäin – useana vuonna yli puolet syntyneistä koirista on tutkittu. Vuodesta 2015 alkaen shibat kuuluvat PEVISA-ohjelmaan silmien, polvien, lonkkien ja kyynärien tutkimustulosten osalta. Populaation koko on Suomessa melko pieni.

Rodun vahvuuksina nähdään maltillisuus kasvatuksessa (ei tehtailua, vaikka kysyntä ylittää tarjonnan) ja useiden kasvattajien sitoutuminen terveystutkimuksiin. Uhkina nähdään geenipohjan kaventuminen ja rotutyypin kirjavuus. Geenipohjan kaventumisen uhka on olemassa, koska liian pientä osaa populaatiosta käytetään jalostukseen ja uusintayhdistelmien käyttö on melko yleistä päinvastaisesta suosituksesta huolimatta.

Rotuyhdistyksen ja jalostustoimikunnan tehtävänä on valvoa, että rotu kehittyy toivottuun suuntaan. Valistus, tiedonjako ja tietotaidon lisääminen ovat tärkeitä rotuyhdistystyössä.

Rotukohtaisen jalostuksen tavoiteohjelman tarkoitus on koota yhteen oleellinen tieto rodusta, sen jalostuksen suunnittelusta ja toimeenpanossa tarvittavista tekijöistä. Jalostuksen tavoiteohjelman (myöh. JTO) avulla voidaan ohjata rodun kehitystä määrätietoisesti ja pitkäjänteisesti. Jalostuksella tarkoitetaan määrätietoisella ja suunnitellulla parituksella aikaansaattua rodun laadun parantamista. Tavoitteena on myös parantaa geenipohjan laajuutta.

Shibojen jalostuksen tavoiteohjelma esittää rodun nykyisen tilanteen ja asetettavat tavoitteet ulkomuodon, terveyden, perinnöllisten vikojen ja sairauksien sekä luonteen osalta.

2. Rodun tausta

Japanista on löytynyt 7000–8000 vuotta vanhoja nykyshibaa muistuttavien koirien muinaisjäännöksiä. Ensimmäiset Manner-Aasian ihmiset koirineen ovat luultavimmin valloittaneet Japanin saaret esihistoriallisella ajalla. Noin 200 vuotta ennen ajanlaskumme alkua, siis yli 2000 vuotta sitten, saapui Japaniin uusi mongolialaista syntyperää oleva valloittajien joukko. He ajoivat alkuperäiset asukkaat kohti pohjoista. On todennäköistä, että tuolloisia koirarotuja sekoittui keskenään. Näistä koirista muodostui nykypäivän aitojapanilaisten koirien alkukanta.

Japanin avattua uudelleen kaupan länteen pitkän eristäytyneisyyden jälkeen vuonna 1603 saapui maahan uusia koirarotuja ja -tyyppejä. Kun kaupallinen yhteistyö länsimaiden kanssa jatkui, muodostui uusista koiraroduista uhka vanhoille. Uusia rotuja suosittiin, ja ne sekoittuivat vanhempiin. 1900-luvun alussa japanilaiset huomasivat, että aitojapanilaiset rodut olivat vaarassa kadota. Kasvavan kansallisen tietoisuuden myötä aloitettiin kattava työ aitojapanilaisten koirarotujen säilyttämiseksi. Koiria kerättiin ympäri maata, ja järjestelmällinen jalostustyö aloitettiin.

Shiba ei ollut alkujaan yhtenäinen rotu, vaan koostui Japanin eri puolilta olevista, toisiaan paljon muistuttavista koiratyypeistä. Näitä kaikkia oli käytetty saman tyyppiseen työhön, pienriistan metsästykseseen. Nagano-vuoren ympäristössä pieniä koiria on kutsuttu *shiba inuiksi* aikojen alusta lähtien. Eräs mahdollinen selitys nimelle on punainen turkin väri, joka muistuttaa pensaiden lehtien punaista väriä syksyllä japanilaisessa metsikössä (pieni punainen pensas on japaniksi *shiba*). Toinen mahdollinen selitys on se, että ennen vanhaan Japanissa kaikkea pientä kutsuttiin *shibaksi*. Metsästyksessä pienet koirat pääsevät kulkemaan helposti pensaiden ja puskienvälillä, mikä voi olla kolmas ajateltavissa oleva selitys rodun nimelle. Ei kuitenkaan tiedetä täysin varmasti, kuinka shiba on saanut nimensä.

Shinshun alueella oli koiria, joita paikallisesti kutsuttiin *shinshu-shiboiksi*. Gifun alueelta tulivat *mino*-koirat, Tottorin ja Shimanen alueilta *sanin*-koirat. Kaikki nämä muistuttivat toisiaan, mutta niissä oli kussakin omat tyyppieronsa.

Nämä eri koiratyypit sulautuivat tämän päivän shibaksi. Tämän takia rodussa on edelleen erityyppisiä yksilöitä. Eroja voivat olla esimerkiksi kuonon pituus, otsapenkereen korostuneisuus ja pigmenttierot, jotka näkyvät turkin punaisen värin eri väriyksityiskohtina.

Aitojapanilaisten koirarotujen vaalimiseen tähtäävä yhdistys *Nihon Ken Hozonkai* eli NIPPO perustettiin 1928. Tohtori Saito perusti yhdistyksen muutaman hyvän ystävänsä kera: Tatsuo

Nakajo (shinshu-shibojen asiantuntija), Masayu Ishikawa (mino/gifu-shiba ekspertti), sekä Mazuso Ozaki, joka keskittyi sanin-shibaan. Nämä miehet tekivät korvaamattoman työn jäljittämällä ja luotteloimalla koiria, kukin omalla alueellaan. Aitojapanilaisten rotujen rotumääritelmän luominen oli varhaisimpia tavoitteita. Tokiossa järjestettiin ensimmäinen kansallinen koiranäyttely 6.12.1932. Sinä esitettiin 15 shibaa. Ainoastaan yksi koira, ”Tako”, sai arvosanan ”*suisho ken*” – ”suositeltu koira”. Tämän jälkeen perustettiin paikallisia yhdistyksiä ja yhä useampia koiria alettiin näyttelyttää. Vuonna 1939 pidettiin muutama merkityksellinen näyttely. ”Aka”, kymmenkuinen uros, oli monien tuomareiden mieleen. Se onnistui, monien sen jälkeläisten tavoin, selviytymään toisesta maailmansodasta luoden pohjan nykyshiban muotoutumiselle.

Toisen maailmansodan jälkeen perustetun NIPPO-organisaation valvonnassa shiba rotuna elvytettiin. Nykyään Japanissa on noin 900 000 shibaa, ja shiba onkin Japanissa nostettu kansallisaarten asemaan. Vuosittain pidetään 42 paikallista ja 8 alueellista NIPPO-näyttelyä ja kaiken kruunaa jokasyksyinen kansallinen näyttely.

Toisen maailmansodan jälkeen japanilaiset veivät koiriaan eri maihin. Euroopan maista shiba rantautui ensimmäisenä Ruotsiin ja Italiaan.

Ensimmäiset shibat tuotiin Suomeen vuonna 1987 Ruotsista ja Japanista. Ensimmäisillä ruotsintuonneilla ei ole jälkeläisiä, ja japanintuonneillakin vain muutama. Vuoteen 2000 mennessä Suomeen oli tuotu 30 shibaa, pääosin Euroopasta, mutta myös muista maanosista. Taulukossa 1 on esitetty Suomeen vuosina 1988–2000 tuodut shibat sekä tarkentavia tietoja tuontimaasta ja shiban tuoneesta kennelistä niiltä osin, kuin ne ovat tiedossa.

Taulukko 1. Suomeen vuosina 1988–2000 tuodut shibat

Shiba	Suku-puoli	Tuontivuosi	Tuontimaa	Tuoja	Pentueet (pennut)
Manlötens Yusho	U	1987	Ruotsi	(ei tied.)	-
Sekiryu Of Dairy Farm	U	1988	Japani	Silences	2 (5)
Taketorami Of Dairy Farm	N	1988	Japani	Silences	1 (1)
Manlötens Beni Hime	N	1988	Ruotsi	(ei tied.)	-
Wellshim Yukari	N	1989	Englanti	Gravelbays	5 (16)
Manlötens Imoto	N	1989	Ruotsi	(ei tied.)	-
Wellshim King Of Spades	U	1990	Englanti	Gravelbays	4 (15)
Kolima Chuck Chee No-Akako	U	1990	Belgia	Silences	1 (3)
Holker Takaku	N	1991	(ei tied.)	Marisven	1 (5)
Mono Tozoku	U	1991	Tanska	Sea-Rock	-

Mono Taifu	N	1991	Tanska	Sea-Rock	2 (7)
Mono Uchu Daikaiju Guilala	U	1991	Tanska	Sea-Rock	6 (15)
Hweeko Birodo-San	U	1993	Hollanti	-	-
Hweeko Bijitsu Go	N	1993	Hollanti	Natural	-
Hweeko Akai	U	1993	Hollanti	Natural	1 (2)
Kiskas Kamikaze	U	1994	Englanti	Hweeko	2 (5)
Sakura Go Kiskas	N	1994	Englanti	Hweeko	1 (1)
Mara-Shima Unayama	N	1996	Belgia	Zekiwa	4 (9)
Manlötens Gimon	U	1996	Ruotsi	(ei tied.)	3 (9)
Tronkaers Yoko-Saki	U	1997	Tanska	Natural	2 (5)
San Zeno Jasmine Magic At Aspenella	N	1997	(ei tied.)	Aspenella	-
Tronkaers Kimeko Okaimu	N	1997	Tanska	Hweeko	1 (2)
Okami's Ujigami	U	1998	Ruotsi	(ei tied.)	1 (5)
Vulpecula Nozami	U	1999	Australia	Natural	10 (29)
Tora Del Monte De Haya	U	1999	Tsekki	Cattlefarm's	1 (5)
Oakshadow Katia Red Anded Aspenella	N	1999	Englanti	Aspenella	1 (1)
Surialiam Koral	N	2000	Englanti	Cattlefarm's	3 (12)
Asaki San Musuko Of Akashima	U	2000	Kanada	Vaahteranlehden	10 (30)
Explorer's Fujizakura	N	2000	Ruotsi	Swamibu	-
Explorer's Eiko	U	2000	Ruotsi	Hamssi	2 (7)

Taulukko 2. Suomalaiset shibakasvattajat vuosina 1988–2018

Kennel	Pentueet	Pennut	Viim. pentue
Arnica Montana	10	27	2018
Aspenella	1	1	2002
Black Buccaneer's	14	44	2018
Blackroyal's	14	41	2018
Borderott	2	9	2018
Cattlefarm's	1	5	2001
Dufas	6	14	2018
Gravelbays	2	6	1992
Hakutaku	2	2	2002
Hamssi	1	5	2003
Haw-Haw	5	11	2017
Headstyle	13	38	2012
Hokuoukensha No	13	33	2015
Huhtun	1	3	2018
Hweeko	2	3	1999
Inaridou	6	20	2018
Isomus	7	19	2016
Jidai No	6	15	2018
Jikino Kensha	1	3	2015
Juntturan	4	12	2011
Kellyhoff's	4	13	2017
Kinkain	1	2	1994
Kiriko Kensha	2	7	2017
Kirmix	4	11	2018
Kitsune No	1	3	2008
Kukanoksan	13	40	2018
Laggan	14	42	2017
Marekon	2	7	2005
Marisven	1	5	1991
Mirai No	6	18	2016
Monokuro	6	15	2012
Nakanaka	7	22	2018
Natural	29	71	2018
Paargä	2	9	2007
Puolihaltian	7	22	2018
Rahkkasan	2	8	2017
Rommitynnyrin	1	3	2013
Roycendahl	6	16	2017
Runokuono	3	16	2018
Rusthollin	4	10	2005
Sea-Rock	6	17	1997

Seikaku	2	3	2018
Selliba	3	10	2017
Seon	8	19	2018
Shiawase-Wanchan	2	4	2010
Shirokawa	15	51	2018
Silences	3	8	1994
Sreez	3	5	2011
Sötnosar's	1	3	2016
Thrillseekers	3	12	2015
Tolkan	7	26	2016
Tähekiir	3	9	2018
Vaahteranlehden	12	42	2005
Woodvalley's	1	3	2010
Vuorenvarman	4	9	2017
Yenie's	7	19	2017
Yukiguni No	18	54	2018
Zekiwa	3	6	2002
Ziestan	2	5	2017

Taulukko 3. Kasvattajia per vuosi

2010	17
2011	15
2012	18
2013	16
2014	15
2015	17
2016	21
2017	21
2018	19

3. Rotuyhdistys ja sen historia

Shibojen rotujärjestö on Suomen Seurakoirayhdistys ry (SSKY). Rotuyhdistyksenä oli vuoteen 2007 asti Akita & Shiba ry, joka perustettiin vuonna 1989 Tuusulassa ja merkittiin yhdistysrekisteriin 16.12.1991. Shibat tulivat mukaan yhdistyksen toimintaan vuonna 1999.

Suomen Shiba ry perustettiin Haagassa 21.1.2007. Akita & Shiba ry:n vuosikokous hyväksyi 17.2.2007 Lempäälässä pidetyssä kokouksessa sääntömuutoksen, jonka myötä yhdistys luopui shibojen edustusosoikeudesta, ja yhdistyksen nimi muutettiin Akita ry:ksi. Tämän jälkeen Suomen Shiba ry:stä tuli shiba-rotua virallisesti edustava yhdistys. Suomen Shiba ry:n jäsenmäärä 31.12.2018 oli 321 jäsentä.

Yhdistys julkaisee neljä kertaa vuodessa ilmestyvää *Shibasanomat*-lehteä sekä vuosikirjaa. Lisäksi yhdistys ylläpitää Internet-sivuja, Facebook-sivua ja Facebook-ryhmää.

Yhdistys järjestää vuosittain kesäpäivät, talvipäivän vuosikokouksen yhteydessä sekä muita tapahtumia tilanteen mukaan. Kasvattajille ja rodun harrastajille suunnattu terveyspäivä on järjestetty 2014 ja 2015. Vuosi 2017 oli yhdistyksen 10-vuotisjuhlavuosi, jolloin yhdistys järjesti mm. ensimmäistä kertaa shibojen Open Show -näyttelyn. Open Showhun osallistui 61 shibaa.

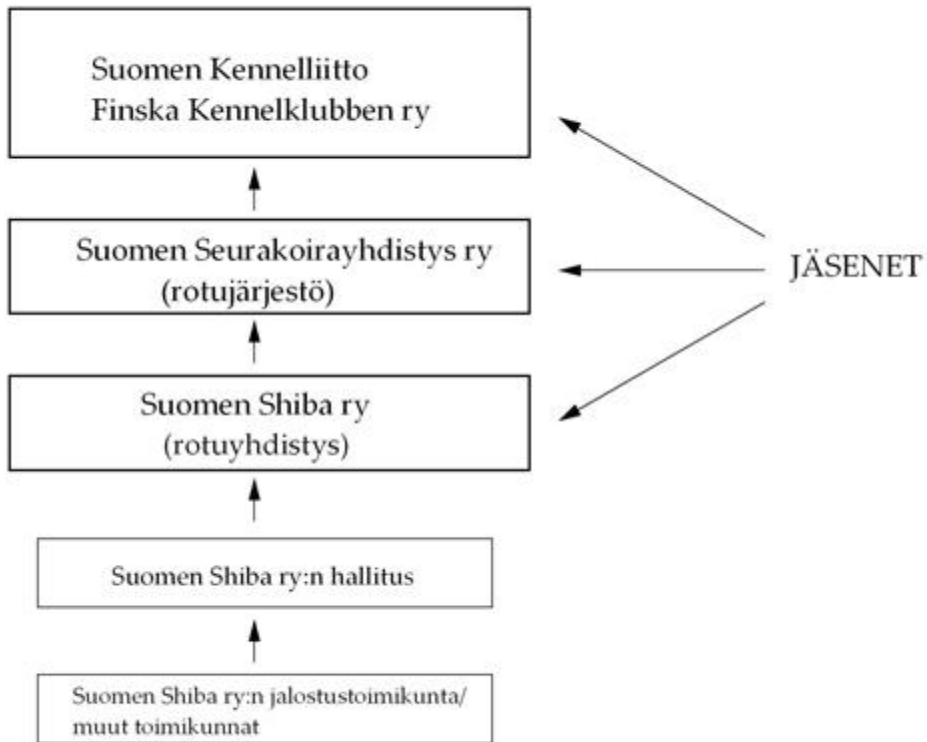
Yhdistys tekee yhteistyötä SSKY:n kanssa osallistumalla rodun tuomarikoulutukseen julkaisemalla koulutusmateriaalia ja järjestämällä esimerkiksi koearvosteluihin (uusien tuomarikokelaiden pätevyystilaisuus) arvioitavat koirat paikalle. Syyskuussa 2018 järjestettiin tuomareiden koulutuksen yhteydessä yhdessä SSKY:n kanssa ensimmäistä kertaa rotuseminaari, johon osallistui kolmisenkymmentä rodun harrastajaa ja kasvattajaa. Rotumääritelmän tulkintaa käytiin läpi kohta kohdalta elävillä malleilla ja yleisökin sai esittää kysymyksiä.

Yhdistyksen pentuvälitys muutettiin vuoden 2014 vuosikokouksessa pentuneuvonnaksi, sillä pentuvälityksessä ei juuri ollut pentuja välitettäväksi. Pentuneuvoja antaa rodusta kiinnostuneille rotutietoa ja opastusta. Pentuneuvojalle voi edelleen ilmoittaa välitettäväksi pentuja, jos ne täyttävät jalostustoimikunnan laatimat vaatimukset. Kasvattaja voi myös ilmoittaa astutuksesta tai syntyväksi odotetuista pennuista. Yhdistyksen kasvattajalistalle pääsevät vain ne kasvattajat, jotka sitoutuvat noudattamaan rodun jalostusohjesääntöä. Jalostusohjesäännössä määritellään vaatimukset jalostukseen käytettävälle koirille ja se on tiukempi kuin rodun PEVISA-ohjelma. Shiboilla ei ole eri maiden shibayhdistysten välistä yhteistyöjärjestöä ja harmillisesti myös yhteistyö muiden Pohjoismaisten shibayhdistysten kanssa on ollut vähäistä.

Shiban jalostusta ohjaa yhdistyksen hallituksen alainen jalostustoimikunta, jonka jäsenet valitaan yleiskokouksessa. Jalostustoimikuntaan kuuluu puheenjohtaja, sihteeri sekä vähintään kolme jäsentä. Äänestystilanteessa äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. Toimikunta kokoontuu tarvittaessa.

Jalostustoimikunnan toimikausi on kolme vuotta, josta puheenjohtajan yksi vuosi. Jalostustoimikunnan jäsenten tulisi olla lähinnä rodun kasvattajia tai henkilöitä, joilla on kokemusta jalostustyöstä yleensä. Suositus on, että ainakin yhdellä toimikunnan jäsenistä on jalostusneuvojan peruskurssi suoritettuna. Toimikunnan jäsenten tulee toimia puolueettomasti ja nauttia jäsenistön luottamusta.

Kuva 1: Rotuyhdistyksen organisaatorakenne

4. Rodun nykytilanne

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita, sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin heterotsygotiaa, joka antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin.

Jalostus ja perinnöllinen edistymisenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen, tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolia syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekoolla. Jos rodun pentuekoko on vaikkapa 5, jalostukseen tulisi käyttää 40% rodun koirista. Monimuotoisuutta turvaava rajoitus yksittäisen koiran elinikäiselle jälkeläismäärälle on pienilukuisissa roduissa 5 % ja suurilukuisissa 2–3% suhteessa rodun neljän vuoden rekisteröinteihin. Jos rodussa rekisteröidään neljän vuoden aikana keskimäärin 1000 koiraa, ei yksittäinen koira saisi olla vanhempana useammalle kuin 20–50 koiralle. Yhdessäkään rodussa ei yhdellä yksilöllä saisi olla enempää kuin 100 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi pienilukuisissa roduissa olla korkeintaan 10% ja suurilukuisissa 4–6% suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin. (MMT Katariina Mäki 14.12.2011)

Shibojä on ollut Suomessa vielä varsin lyhyen aikaa, ja kasvatus oli ensimmäisinä vuosina vähäistä. Kasvatustoiminta on viime vuosina kasvanut maltillisesti. Suomeen on rekisteröity 1214 shibaa 21.1.2019 mennessä. Tuonteja on useista maista, mutta kaikki tuonnit eivät kuitenkaan ole erisukuisia.

Sukusiitoksessa pentueen vanhempina käytettävät koirat ovat keskenään sukua. Sukusiitoksena pidetään serkusten tai sitä läheisempien sukulaisten yhdistämistä. Sukusiitos kasvattaa riskiä perinnöllisten sairauksien esilletuloon. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. (Suomen Kennelliitto)

Shibojen vuosittainen, keskimääräinen sukusiitosaste on vaihdellut viimeisen neljän vuoden aikana

0,2–2 % välillä. Korkeimmillaan yksittäisen koiran sukusiitosaste rodussa kohoaa yli 30 prosentin. Kyse on tuontikoirasta ja Japanissa sukusiitos onkin kohtuullisen tavallista. Lisäksi Suomessa on viime vuosina toteutunut muutamia yhdistelmiä, joiden sukusiitosasteet ovat yli 6,25 - 12 %. Yleisesti voidaan sanoa, että jos sukusiitosaste on yli 10%, on ylitetty raja, jolloin haittoja alkaa näkyä. Todennäköisyys esimerkiksi hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa. (Suomen Kennelliitto)

On huomioitava, että Koiranetin ilmoittama sukusiitosaste on muilla kuin kotimaisilla roduilla laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehitymissuunta on kuitenkin tärkeä. Suosituksen mukaan yhdistelmän sukusiitosasteen ei tulisi ylittää serkusparituksen rajaa eli 6,25%.

Erityisesti jotkut tuontiurokset ovat nousseet vuosien varrella suosituiksi jalostuskäytössä, mikä rodun alkuaikoina oli jossain määrin väistämätöntäkin. Jalostuspohja on melko kapea, mutta shibojen parissa on havaittavissa kohtalaista kiinnostusta uusien koirien tuomiseen. Uudet tuontikoirat ovat tervetulleita rodun tulevaa jalostusta silmällä pitäen, kunhan yksittäisten urosten liikkakäyttöön ei sorruta ja koirat edustavat eri linjoja kuin jo maassa olevat.

Taulukko 4. Vuositilasto – rekisteröinnit syntymän mukaan

	2018	2017	2016	2015	2014
Pennut (kotimaiset)	105	75	77	64	60
Tuonnit	11	22	10	11	10
Rekisteröinnit yht.	116	97	87	75	70
Jalostukseen käytetyt eri urokset					
- kaikki	24	19	19	15	17
- kotimaiset	9	7	6	8	8
- tuonnit	11	12	12	6	8
- ulkomaiset	4	0	1	1	1
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v 11k	5v 2kk	5v	4v 4kk	4v 3kk
Jalostukseen käytetyt eri nartut					
- kaikki	30	27	25	23	19
- kotimaiset	19	20	18	18	12
- tuonnit	11	7	7	5	7
- keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v 9kk	4v 4kk	3v 9kk	3v 7kk	3v 4kk
Sukusiitos%	0,98	1,66	0,87	0,93	0,9

Shibat kasvattavat koko ajan suosiotaan. Uusia kasvattajia on tullut mukaan ja toisinaan shiban

ensimmäiseksi koiraksi hankkiva on myös kiinnostunut kasvattamisesta. Rodun jalostuksen tavoiteohjelmaan perustuva rotujärjestön, rotuyhdistyksen jalostusneuvonta (myös tiedonsaanti suunnitellusta yhdistelmästä) tai Kennelliiton antama ohjaus on suositeltavaa ennen kasvattajan ensimmäistä pentuetta.

Taulukko 5. Jalostukseen eniten käytetyt shibaurokset (tarkastelu aikavälillä 2000–2018)

#	Uros, syntymävuosi	Pentueita	Pentuja	2. polvessa pentuja
1	KAZAGOSHI NO BENIKAZE GO YOKOHAMA A, 2004	19	47	106
2	ASAKI SAN MUSUKO OF AKASHIMA, 1997	10	30	45
3	VULPECULA NOZAMI, 1999	10	29	66
4	FUSUI GO FUNATO SEKINESOW JP, 2003	7	26	25
5	LAGGAN CHIISAI SATO, 2009	8	26	16
6	KINRYUU GO TOMI NO SHUREI, 2010	8	25	2
7	KAZAKOSHI NO TAKIRYUU GO YOKOHAMA ATSUMI, 2009	9	24	42
8	KAZAKOSHI NO YATSUFUSA GO YOKOHAMA ATSUMI, 2010	8	22	14
9	NATURAL HIROHITO*, 2002	9	21	46
10	FUKUTSUKASA GO IKEGAMI USUI KENSHA, 2008	7	21	9
11	AKASHIMA'S SUKOSHI HAGURO GO, 2001	6	20	5
12	MORNINGSTAR'S THE SPY WHO LOVED ME, 2008	6	20	1
13	NATURAL YAKUZA*, 2003	5	18	35
14	SOUUN NO KUROMARU GO ASHIKAGA SOUUNSOU	7	18	0
15	ASA NO KUROMATSU GO AV ENERHAUGEN	4	16	0
16	LAGGAN KIMIKAIZO, 2010	4	16	14

* Natural Hirohito on Natural Yakuzan isä. Yhteenlaskettu pentumäärä 39. Punaisella merkityt koirat ovat tuonteja.

Taulukko 6. Jalostukseen eniten käytetyt shibanartut (tarkastelu aikavälillä 2000–2018)

#	Naaras, syntymävuosi	Pentueita	Pentuja	2. polvessa pentuja
1	SEA-ROCK KISS KEEPER, 1996	5	22	60
2	VAAHTERANLEHDEN JIRO-CHIYEKO, 2000	5	16	21
3	WELLSHIM YUKARI, 1989	5	16	26
4	NATURAL YUMATSUKKA, 2004	5	16	36
5	ASUKA GO BOUSOU HAKKENSOU, 2002	5	15	14
6	SUISHO, 2007	3	15	3

7	VAAHTERANLEHDEN JIRO-DOI, 2001	4	15	5
8	VAAHTERANLEHDEN JIRO-DENBE, 2001	4	14	3
9	YUKIGUNI NO FUYUBI GO, 2010	4	14	4
10	NAKANAKA NAKANAKANO, 2012	3	13	6
11	SURALIAM KORAL, 1998	3	12	10
12	KUKANOKSAN AKA-KABUTO, 2008	4	12	3
13	NANAMI AV ENERHAUGEN, 2011	4	12	6
14	URA NO NAMIHIME GO ASAHI KEISUKESOU, 2009	5	12	13
15	LAGGAN YUKO, 2007	3	12	33

Punaisella merkityt koirat ovat tuonteja.

Uusitut yhdistelmät:

Kennel ARNICA MONTANA:

- One Hundred Kisses Incipita Vita – Souun No Kuromaru Go Ashikaga Souunsou, 3 pentuetta (s. 10.8.2018, 3.8.2017, 21.12.2016)
- Vuorenvarman Piparkakkuakka – Chikashii Kamisama Subarashii, 3 pentuetta (2.11.2017, 15.2.2017, 16.1.2016)
- Arnica Montana Zen Attitude – Souun No Kuromaru Go Ashikaga Souunsou, 2 pentuetta – jälkimmäinen eri kasvattajalle (19.8.2018 ilman kennelnimeä, 23.8.2017)

Kennel BLACK BUCCANEERS:

- Asuka Go Bousou Hakkensou – Black Buccaneer's Tsunemori, 2 pentuetta (28.3.2008, 20.10.2006)

Kennel DUFAS:

- Laggan Chiisai Sato – We-Sedso Mandarin, 2 pentuetta (11.1.2018, 19.2.2016)

Kennel HAW-HAW

- Sea-Rock Baby Bear – Mono Uchu Daikaiju Guilala, 2 pentuetta (20.7.2001, 3.9.1999)

Kennel HEADSTYLE

- Kazakoshi No Benikaze Go Yokohama Atsumi – Te-Shi Coral Bell on 2 pentuetta (vuosina 2006 ja 2007).

Kennel HOKUOUKENSHA NO

- Hokuoukensha No Zara Go – Tenshimmaru Go Nansou Satomien, 2 pentuetta eri kasvattajilla (7.10.2015 kennel Hokuoukensha No, 10.9.2014 kennel Vuorenvarman)

Kennel JIKINO KENSHA

- Hirose No Koutan Go Enshuu Hirosesou – Yukiguni No Akisamekou Go, 2 pentuetta eri kasvattajilla (24.9.2015 kennel Jikino Kensha, 11.9.2014 kennel Yukiguni No)

Kennel Juntturan

- Kazakoshi No Benikaze Go Yokohama Atsumi – Zekiwa Masako, 2 pentuetta (2010 kennel Natural, 2011 kennel Juntturan).

Kennel KIRIKO KENSHA

- Yamazakura's Mansikka – Rollick's Kopper King, 2 pentuetta (12.10.2017, 13.1.2016)

Kennel KUKANOKSAN

- Kukanoksan Hiromi – Kinryuu Go Tomi No Shurei, 2 pentuetta (10.7.2018, 17.3.2017)
- Kukanoksan Aka-Kabuto – Kukanoksan Nosi-Kin, 2 pentuetta (22.3.2017, 17.9.2010)
- Natural Naruhito – Vaahteranlehden Jiro-Ferikkusu, 2 pentuetta (2008, 2010).

Kennel LAGGAN

- Natural Tetsuko – Natural Hirohito, 4 pentuetta (11.2.2008, 7.3.2007, 13.3.2005, 23.4.2004)

Kennel MAREKON

- Vaahteranlehden Jiro-Akihiko – Suraliam Koral, 2 pentuetta (vuosina 2002 ja 2005)

Kennel NAKANAKA

- Natural Kuronatsuhime – Kazakoshi No Yatsufusa Go Yokohama Atsumi, 2 pentuetta (25.9.2015, 11.2.2014)

Kennel NATURAL

- Natural Yumatsukka – Kazagoshi No Benikaze Go Yokohama Atsumi, 2 pentuetta (4.11.2010, 7.11.2006, 5.10.2005)

Kennel VAAHTERANLEHDEN

- Vaahteranlehden Jiro-Denbe – Akashima's Sukoshi Haguro Go, 2 pentuetta (5.2.2008, 5.2.2007, 29.1.2006, 25.12.2004)
- Asaki San Musuko Of Akashima – Sea-Rock Kiss Keeper, 3 pentuetta (2002, 2001 ja 2000).

Kennel RAHKKASAN

- Kazakoshi No Wakamitori Go Yokohama Atsumi Kinryuu Go Tomi No Shurei, 2 pentuetta (31.10.2017, 7.10.2014)

Kennel YUKIGUNI NO

- Yukiguni No Fuyubi Go – Yukiguni No Akisamekou Go, 2 pentuetta (1.11.2015, 20.9.2014)
- Natural Hanabi – Kazakoshi No Takiryuu Go Yokohama Atsumi, 2 pentuetta (9.9.2011, 16.10.2010)

Kennel ZIESTAN

- Oak's Kenji – Oak's Michiko, 3 pentuetta (31.7.2017, 31.12.2016 rekisteröity ilman kennelnameä, 9.8.2013)

Taulukko 7. Vuositilasto – Jalostuspohja per sukupolvi (syntymävuoden mukaan)

Per sukupolvi (4 vuotta)	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Pentueet	111	99	87	85	82	84
Jalostukseen käytetyt eri urokset	50	47	48	42	39	39
Jalostukseen käytetyt eri nartut	68	64	65	65	63	61
Isät/emät	0,74	0,73	0,74	0,65	0,62	0,64
Tehollinen populaatio	81 (36%)	76 (38%)	78 (45%)	73 (43%)	70 (43%)	68 (40%)
Uroksista käytetty jalostukseen	5%	8%	12%	14%	15%	19%
Nartuista käytetty jalostukseen	10%	15%	21%	34%	34%	36%

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Se kuvastaa, sitä kuinka monen yksilön geenejä kannassa tai rodussa on. Esimerkiksi, jos laskennan tuloksena saadaan luku 50, se tarkoittaa, että rodun sukusiitosaste kasvaa yhtä nopeasti kuin jos rodussa olisi 50 tasaisesti käytettyä, keskenään eri sukuista koiraa. Mitä pienempi lukema on, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus lisääntyy ja perinnöllinen vaihtelevuus vähenee. Sukusiitosaste kasvaa.

Tehollisen populaatiokoon tulisi olla minimissään yli 50, näin rodun elinvoima säilyisi edes lyhyellä aikavälillä. Jos rodun tehollinen populaatio on alle 50, on rotu kriittisessä tilassa, jossa eri geenimuotoja häviää niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta.

Tehollinen populaatiokoko voidaan laskea kannan sukusiitosasteen kasvunopeuden perusteella tai jalostuskoirien sukupuolijakauman ja lukumäärän perusteella. Laskelmat tehdään aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla kolmesta neljään vuotta ja käyttökoirilla viisi vuotta. Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä käytetään jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentakaavaa ($Ne=4*Nu*Nn/(Nu+Nn)$) hieman muokattuna, jolloin se huomio myös jonkin verran jalostuskoirien keskinäistä sukulaisuutta ja epätasaista jälkeläismäärää. Järjestelmässä käytetään alla olevaa kaavaa.

Tehollinen populaatiokoko (Ne) lasketaan kaavalla

$$Ne = 4 * Nu * Nn / (2 * Nu + Nn)$$

jossa

- *Nu on neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusurosten ja*
- *Nn neljän vuoden aikana käytössä olleiden eri jalostusnarttujen lukumäärä.*

Vuosien 2014–2017 aikana on käytetty siitokseen 45 urosta ja 66 narttua, jolloin tehollinen populaatiokoko on yllä olevan kaavan mukaan

$$= 4 * 45*66 / (2*45+66) = 11 880 / 156 = \mathbf{76,15}$$

Vuosien 2009-2013 aikana shibojen tehollinen populaatio oli 80,29. Joten edellisen sukupolven (4 vuoden) aikana tehollinen populaatio on laskenut noin neljän yksikön verran.

Geneettisesti pieneksi kannaksi voidaan erään määritelmän mukaan luokitella eläinjoukko, jossa on eri sukuisia, lisääntyviä uroksia alle 25 ja narttuja 50. Silloin tehollinen populaatiokoko on 67. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö FAO määrittelee uhanalaiseksi eläinpopulaation, jossa on alle 1000 lisääntyvää naarasta ja 20 urosta (tehollinen populaatiokoko 78). Populaation jalostuspohjaa saadaan tehokkaimmin laajennettua nostamalla lisääntyvien urosten määrää. Uroksia tulisi pyrkiä käyttämään mahdollisimman monipuolisesti ja tasaisesti jalostukseen.

Nykytiedon mukaan tehollisen populaatiokoon tulisi olla vähintään 100 lyhyellä aikavälillä ja pitkällä aikavälillä huomattavasti suurempi, jopa tuhat yksilöä. Tällöin sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi populaation perinnöllistä monimuotoisuutta.

Tehollisen populaatiokoon saa pidettyä parhaiten mahdollisimman suurena, kun rodun koiria ja sukulinjoja käytetään jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehditaan tasaisesta jälkeläismäärästä. (Mujunen, Salme ja Mäki, Katariina & Suomen Kennelliitto)

Shiboissa ongelmana voidaan nähdä siis jalostuskoirien liian suuri pentueiden määrä ja se, että iso osa jalostukseen käytettävistä koirista on sukua toisilleen. Hälyttävää on se, että suurin Suomessa kasvatetuista uroksista menee ns. kotikoiriksi ja jäävät jalostuksen ulkopuolelle. Tähän kun yhdistetään useat uusintayhdistelmät ja joidenkin pentueiden korkeat sukusiitosasteet, on populaatio pian kriittisessä tilassa. Suomessa syntyneitä uroksia, joiden taustalla on useampia terveystutkittuja sukupolvina, pitäisi käyttää jalostukseen enemmän.

Suosittelava yläraja yksittäisen koiran jälkeläismäärälle pienilukuisissa roduissa on 2–3 pentuetta tai 5 % laskettuna neljän vuoden rekisteröintimäärästä. Shiboilla tämä 5 % tarkoittaa viimeisen neljän vuoden rekisteröintien perusteella 15 pentua. Yläraja ylittyy erityisesti useiden jalostusurosten kohdalla. Lisäksi myös toisen polven jälkeläisten yläraja (kaksi kertaa ensimmäisen polven yläraja), shibojen tapauksessa 30 pentua, ylittyy useamman koiran kohdalla.

Shibojen PEVISA-ohjelmassa oli kaudella 2015-2019 raja, ettei koiralla saa olla yli 30 jälkeläistä pentujen rekisteröintihetkellä. Täytyy huomioida se, ettei 30 jälkeläisen määrä tule olla tavoiteltava vaan se on kaksinkertainen edellä mainittuun 15 pennun suositukseen nähden.

Yhdistys kannustaa mahdollisimman monia urosten omistajia viemään koiransa terveystutkimuksiin ja ilmoittamaan koiriaan yhdistyksen jalostusuroslistalle, jotta saadaan mahdollisimman monia eri yksilöitä jalostuskäyttöön. Jalostussuunnitelmia tekevien kasvattajien toivotaan aina harkitsevan myös jotain sellaista urosta, jolla ei vielä ole jälkeläisiä.

Shibojen tehollinen populaatiokoko ei ole riittävän suuri kannan geneettisen monimuotoisuuden ylläpitoon, joten uusia erisukuisia tuontikoiria tarvitaan. Suomessa on ollut joitain uroksia jalostuslainassa ja astutusreissuilla on käyty muutamia kertoja muissa Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa. Nämä toimet auttavat tilannetta jonkin verran, mutta täysin erisukuisia tuonteja tarvittaisiin lisää.

Vuoden 2018 loppuun mennessä Suomeen on tuotu yhteensä noin 200 shibaa, kutakuinkin puolet narttuja ja puolet uroksia. Suuri osa tuonneista on eri puolilta Eurooppaa, erityisesti Ruotsista, Norjasta ja Saksasta, mutta myös shibojen alkuperämaa Japani on ollut suosittu tuontimaa. Venäjältä ovat lisääntyneet. Euroopan ja Japanin lisäksi joitakin shiboja on tuotu Pohjois-Amerikasta. Suomessa kasvatettuja koiria on viety ainakin Ruotsiin, Norjaan, Belgiaan, Saksaan, Viroon ja Tanskaan. Toisinaan ulkomailta on tuotu jopa sisaruspareja tai jo tuotujen koirien sukulaisia. Tämä on asia, johon voisi yrittää vaikuttaa valistamalla etenkin niitä uusia rodun harrastajia, jotka ovat tuomassa pennun ulkomailta.

Shibat ovat suhteellisen pitkäikäisiä ja maassamme onkin useita reilusti yli 10-vuotiaita shiboja.

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja rodun käyttötarkoituksesta

Suomessa on voimassa FCI:n rotumääritelmä, joka kuvaa shiban luonnetta ja käyttäytymistä sanoilla ”uskollinen, innokas ja erittäin tarkkaavainen”. Shibaa luonnehditaan valppaaksi, muttei yliaktiiviseksi tai rauhattomaksi. Shiba on maailmanlaajuisesti pidetty seurakoira.

Japanilaisessa rotumääritelmässä puolestaan kuvataan japanilaisten koirien luonnetta kolmella sanalla: rohkea arvokkuus (*kan-i*), uskollisuus (*ryousei*) ja vaatimattomuus tai viattomuus (*soboku*). Japanilainen luonnekuvaus ilmaisee enemmänkin koiran koko olemusta kuin sen luonnetta: ”Koiralla on rohkea ja arvokas luonne yhdistyneenä hyväntahtoisuuteen, uskollisuuteen ja vaatimattomuuteen.

Se on valpas ja kykenevä liikkumaan nopeasti joustavin, ketterin askelin.” Näistä jälkimmäinen lause kuvaa koiran käytöstä. Koiran tulee olla valpas ja tietoinen ympäristöstään, mikä on osoitus terävistä aisteista, jotka ovat tärkeitä metsästäväälle koiralle.

Joskus shiba voi olla ylettömän valpas jopa niin, että se on käytökseltään hermostunut – se riehaantuu pienimmästäkin ärsykkeestä ja osoittaa pelokkuutta. Tällainen hermostuneisuus on japanilaisten mukaan pahin mahdollinen virhe luonteessa. Vastakohtana tälle käytökselle on tylsyys, tyhmyys, hitaus tai haluttomuus. Ihanteellinen shiba on näiden kahden ääripään väliltä. Koira, joka on sopivan valpas, rauhallinen ja reagoi ärsykkeisiin kohtuullisesti, mutta on koko ajan valmis toimintaan.

4.2.2. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Shiban kasvattaminen yhteiskuntakelpoiseksi ei ole vaikeaa, jos koiran luonne on oikeanlainen. Rodun yksilöiden luonteissa on kuitenkin melko paljon vaihtelua ja aina shiba ei ole ihanteen mukaisesti erityisen helppo koira. Johdonmukaisella, vastuuntuntoisella ja aktiivisella kouluttamisella ja hoidolla rotu voi kuitenkin hyvin soveltua omistajansa ensimmäiseksi koiraksi. Rodussa tiedetään olevan joitakin aggressiivisesti käyttäytyviä yksilöitä. Näissä tapauksissa useimmiten lienee kyse koiran epävarmuudesta ja/tai huonoista kokemuksista yhdistettynä itsepäisyyteen ja ylpeyteen.

Shiban tulee olla ystävällinen, hyväntahtoinen ja luottavainen tutun ihmisen seurassa. Vieraita ihmisiä kohtaan shibat voivat olla aluksi pidättyväisiä tai ujoja. Vaikka koira olisi pidättyväinen, oikein kasvatettuna se antaa kuitenkin vieraan ihmisen koskea itseensä. Aggressiivisuus, hermostuneisuus ja selvä arkuus ovat vakavia virheitä eikä niitä tule sekoittaa pidättyväisyyteen tai alkukantaisuuteen.

Rodussa on nähtävissä joitakin luonne-eroja ainakin verratessa japanilaisia shiboja länsimaisiin shiboihin. Japanissa shiban luonteen tärkeimpänä ominaisuutena pidetään pelottomuutta ja arvokkuutta (*kan-i*). Japanilaiset shibat saattavat olla luonteeltaan hieman länsimaissa kasvatettuja kovempia ja pelottoman luonteen arvostaminen voi olla jossain määrin ristiriidassa rodun asemaan seurakoirana. 2000-luvulla eurooppalaisten shibojen luonteet ovat muuttuneet aiempaa avoimempaan ja helpommin koulutettavaan suuntaan. Samaa suuntausta voidaan hiljalleen nähdä Suomessakin.

Shibat ovat hyvin ilmeikkäitä koiria ja niillä on laaja ääniskaala ininästä ja vinkumisesta aina haukkumiseen, kiekumiseen, ulvomiseen ja kiljumiseen. Ääntelemisakrobatiasta huolimatta shiba ei ole haukkuherkkä, vaan kaiken kaikkiaan melko hiljainen ja soveltuu täten hyvin seurakoiraksi.

Shiba on aktiivinen rotu, joka nauttii runsaasta liikunnasta, mutta pärjää hetkellisesti vähemmälläkin liikunnalla.

Pennun aikainen sosiaalistaminen on olennainen osa kasvatusa. Arkuuteen ja aggressiivisuuteen tulee suhtautua erittäin kriittisesti, sillä tavoitteena on kasvattaa kohtuullisen helposti koulutettavia,

ystävällisiä koiria. Vastuullinen kasvattaja ottaa huomioon pentujen sosiaalistamistarpeen pennun ensimmäisinä elinviikkoina ja valitsee jalostukseen vain rodunomaisia koiria, jotka sopeutuvat seurakoiriksi nyky-yhteiskuntaan johdonmukaisen peruskoulutuksen tuloksena.

Jo ennen pentujen syntymää emon ympäristöllä on suuri merkitys, sillä emän korkea stressihormonien taso vaikuttaa pentuihin pysyvästi. Pennut reagoivat kosketukseen, valoon, makuihin ja hajuihin kun niillä on vielä silmät ja korvat kiinni. Pennut alkavat oppia asioita 3. elinviikkona. 12 viikon iässä sosiaalistuminen vaatii aktiivista kontaktia muihin koiriin ja ihmisiin: koirana oleminen on opittava, jotta pentu pystyy toimimaan oman lajinsa sääntöjen mukaan. Esimerkiksi leikitappelut ovat merkittävässä osassa. Riskinä on pelko tai aggressio toisia koiria kohtaan, jos pentu ei ole kontaktissa toisiin koiriin. Pennun on oltava kontaktissa erilaisiin ja eri ikäisiin ihmisiin ja muihin eläimiin 3-14 viikon iässä ja näitä taitoja ylläpidetään koko elämän ajan. (ELL Nina Menna)

4.2.3. Käyttö- ja koeominaisuudet

Shiba on kotoisin Japaninmeren puoleiselta vuoristoalueelta, jossa sitä käytettiin pieneläinten ja lintujen metsästykseseen. Tyypissä oli pieniä alueellisia eroavaisuuksia. Kun setterin ja pointterin tyyppisiä koiria tuotettiin Englannista vuosien 1868–1912 välisenä aikana, metsästyksestä tuli Japanissa urheilumuoto.

Shiboja risteytettiin yleisesti englantilaisten lintukoirien kanssa ja puhdasrotuisesta shibasta tuli ajanjaksona 1912–1926 jopa alkuperäisillä alueilla erittäin harvinainen. Noin vuodesta 1928 alkaen metsästäjät ja muu sivistyneistö ottivat tehtäväkseen shiban säilyttämisen puhdasrotuisena, ja harvalukuisten, puhtaiden verilinjojen vaaliminen aloitettiin. Rotumääritelmä laadittiin lopulta vuonna 1934. Vuonna 1937 shiba nimettiin kansallisaarteeksi; sen jälkeen rotua on kasvatettu ja jalostettu nykyään tunnetuksi roduksi. Nykyään rotua pidetään lähinnä harraste- ja seurakoirana, ja se on Japanin suosituin koirarotu.

Rodun yksilöillä on yleensä hyvä hajuaisti ja metsästysvietti, jonka ilmeneminen liian voimakkaana saattaa olla myös huono ominaisuus nyky-yhteiskunnassa elävällä seurakoiralla. Toisinaan eri puolilla maailmaa shibat pääsevät toteuttamaan alkuperäistä käyttötarkoitustaan saalistaen pienriistaa, esimerkiksi myyriä, rottia tai fasaaneja (erityisesti Japanissa vuoristossa). Myös muutamat suomalaiset shibanomistajat ovat vieneet koiriaan lintu- ja jänismetsälle. Shiba osoittaa saaliin yleensä seisomalla tai ajaa sen lentoon, haukkumatta. Japanilaisille shiban luonteen säilyttäminen rohkeana ja metsästystoimintaan kykenevänä on tärkeää, vaikka nykyään niin Japanissa kuin muissakin maissa shiba toimii yleensä lähes pelkästään seurakoiran roolissa. On erittäin hienoa, että vielä nykyäänkin shiboja viedään myös oikealle metsälle, mutta koira pääsee toteuttamaan viettejään myös esimerkiksi viehejuoksussa tai noseworkissa, lajeissa joita nykyään jo toisinaan harrastetaan shibojen kanssa.

Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa shibaa on käytetty linnustuksen lisäksi peuran ja hirven metsästyksessä. Norjasta löytyy shiboja, jotka ovat saaneet virallisen haavoittunutta riistaa jäljittävän koiran aseman ja Norjassa shiba on myös saavuttanut jäljestysvalion arvon (NVCH). Yhdysvalloissa shibat ovat pärjänneet Barn Hunt Trials -kisoissa, joissa etsitään putken sisässä turvassa olevia rottia heinä- ja olkipaalien muodostamasta sokkelosta.

Suomessa suurin osa ostajista kuitenkin hankkii shiban seurakoiraksi. Viikkautensa ja ketteryytensä vuoksi rotu sopii hyvin esimerkiksi agilityyn. Näppärän kokoisena ja kotioloissa hiljaisena viihtyvä shiba käy myös asukkaaksi kerrostaloon.

Näyttelyissä shiboja käy melko aktiivisesti. Toisinaan erityisesti nuorten koirien käyttäytymisessä on parantamisen varaa; vuosittain muutamien shibojen laatuarvosana alenee huonon pöytäkäytöksen, kuten epävarman murinan, vuoksi. Joskus rodun yksilö voi olla kehässä pelokas tai arka, mikä ei ole shiballe toivottavaa käytöstä. Shiban kanssa on hyvä harjoitella näyttelykäytöstä ja pöydällä tutkittavana olemista erityisen hyvin ennen näyttelyyn ilmoittautumista. Oikealuonteisen, uskollisen ja hyväkäytöksisen shiban tulee arvokkaasti hyväksyä vieraan ihmisen käsittely omistajansa toiveesta.

Näyttelyiden ohella shiban kanssa harrastetaan pääasiassa omaksi iloksi ja arkitotelevaisuuden vuoksi. Kilpailumuotoisesti eniten harrastetaan agilitya ja rallytokoja, sekä lisäksi jonkin verran myös tottelevaisuuskokeita. Myös koiratanssikisoihin on shiban kanssa osallistuttu pariin kertaan. Agilityssa kolme shibaa on noussut agilityn ylimpään eli kolmanteen luokkaan ja koulutustunnuksia on saavutettu muutamia niin tokossa kuin rallytokossa.

Shibat ovat nopeita oppimaan, mutta toistonkestokyky on melko heikko, eli ne eivät kestä voimakasta kertaamista. Koulutuksessa tulee panostaa koiralle mieleiseen, kekseliääseen motivointiin. Joskus harrastamisessa ongelmaksi muodostuu myös koiran hallitseminen vapaana.

Taulukko 8. Koekäynnit: tottelevaisuus, agility ja rallytoko 2013–2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Tottelevaisuuskoekäyntejä yhteensä	0	1	2	5	3	1
Agilitystartteja yhteensä	91	23	6	18	10	11
Rallytokostartteja yhteensä	14	21	24	9	3	0

Tottelevaisuudessa on kilpaillut yhteensä viisi shibaa, ensimmäinen koekäynti oli vuonna 2006. Kolme koirista on saavuttanut koulutustunnuksen alokasluokasta, ensimmäinen vuonna 2007, toinen vuonna 2010 ja kolmas vuonna 2013. Yksi shiba on kilpaillut erikoisvoittaja-luokassa ja saanut hyväksytyt tulokset. Sama shiba on myös suorittanut hyväksytysti BH-käyttäytymiskokeen.

Agilityssa on kilpaillut kaikkiaan kymmenkunta eri shibaa. Näistä yksi on kilpaillut mini-kokoluokassa,

muut medi/midi-kokoluokassa. Yhteensä seitsemän koiraa on saavuttanut ensimmäisestä luokasta nollatuloksen eli LUVAn. Kuusi shibaa on noussut agilityn toiseen luokkaan ja näistä vielä kolme agilityn kolmanteen luokkaan.

Rallytokossa on kilpaillut myös kymmenisen eri shibaa. Viidelle shiballe on myönnetty koulutustunnus RTK1 ja neljälle shiballe RTK2. Kolme koiraa on saanut hyväksytyt tulokset rallytokon voittajaluokasta.

Lisäksi kaksi shibaa on kilpaillut koiratanssissa ja yksi shiba on kertaalleen osallistunut metsästyskoirien jäljestyskokeeseen. Muissa virallisissa kokeissa shiboja ei ole kilpaillut. Shibojen kanssa harrastetaan myös kaverikoiratoimintaa ja muita koiraa aktivoivia harrasteita. Kourallinen shiboja on osallistunut epäviralliseen konekarhu- tai konesusikokeeseen.

Taulukko 9. Luonnetestikäynnit 2013-2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Luonnetestattuja	7	4	3	1	12	1

Ensimmäinen shiba luonnetestattiin vuonna 1998. Yhteensä shiboja on vuoden 2017 loppuun mennessä testattu 79. Neljän koiran tulos on miinuspositiivinen (LTEM), neljäntoista koiran tulos on hylätty (LTE0) tai keskeytetty (LTE-). Laukausalttiita (LA) testatuista on ollut yhteensä 8 koiraa. Vuoden 2014 jälkeen shiboja on testattu vain muutamia. Virallisen luonnetestin soveltuvuutta shiballe on harrastajien joukossa jonkin verran kyseenalaistettu, sillä pidettyä shibaa ja omanarvontuntoisena rotuna shiban käytös koetilanteessa voi olla vaikeasti tulkittavissa.

Taulukossa 10 on vedetty yhteen shibojen luonnetestituloksia osa-alueittain. Taulukko on laadittu 1.3.2011 (tuolloin testattuja koiria yhteensä 47 kpl). Onnistuneita osa-alueita voidaan katsoa olevan terävyys ja puolustushalu (pieniä tai kohtuullisia), temperamentti (shibat ovat kohtuullisen vilkkaita tai vilkkaita) ja luoksepäästävyys (pääsääntöisesti hyväntahtoisia, avoimia). Kehittämisen varaa on toimintakyvyssä (shibat saivat olla toimintakyvyltään useammin kohtuullisia, jopa hyviä) ja hieman myös hermorakenteessa (hieman rauhattomasta kohti tasapainoisia). Rotumääritelmä ja rodun kotimaan ihanne huomioiden, shibat eivät myöskään saisi muuttua enää nykyistä pehmeämmiksi. Myös laukausvarmuuden säilyttäminen vähintään nykyisellä tasolla on tärkeää rodun alkuperäinen käyttö huomioiden.

Taulukko 10. Shibojen luonnetestitulokset osa-alueittain ajalta 1998-2011

	2008 – 2011	1998 - 2007

Toimintakyky	18 * -1 Pieni 12 * +1 Kohtuullinen 3 * -2 Riittämätön 1 * +2 Hyvä	7 * +1 Kohtuullinen 3 * -1 Pieni
Terävyys	23 * +1 Pieni, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua 9 * +3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua 2 * +2 Suuri, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua	5 * +3 Kohtuullinen, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua 5 * +1 Pieni, ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
Puolustushalu	16 * +3 Kohtuullinen, hillitty 12 * +1 Pieni 5 * - 1 Haluton 1 * +2 Suuri, hillitty	6 * +1 Pieni 4 * +3 Kohtuullinen, hillitty
Taistelutahto	14 * -1 Pieni 11 * +2 Kohtuullinen 8 * - 2 Riittämätön 1 * - 3 Haluton	7 * -1 Pieni 2 * +2 Kohtuullinen 1 * +3 Suuri

4.2.4. Kotikäyttäytyminen ja lisääntyminen

Shiba on kotioiloissa hiljainen, siisti ja rauhallinen koira. Eroahdistus ei ole rodulle kovinkaan tyypillistä, vaan koirat pärjäävät asianmukaisen harjoittelun jälkeen hyvin työpäivän ajan yksin kotona. Shibat oppivat myös poikkeuksellisen helposti sisäsiistiksi, ja usein jo luovutusikäinen pentu osaa pyytää ulos tarpeilleen.

Shibat voivat suhtautua vieraisiin ihmisiin hieman pidättyväisesti, joskin nykyään yhä useampi shiba on aiempaa tuttavallisempi ja jopa tuppaa syliin hellittäväksi. Sosiaalisen käyttäytymisen ongelmat eivät yleensä kohdistu ihmisiin. Koirasosiaalisuus vaihtelee yksilötasolla melko voimakkaasti. Saman sukupuolen edustajat eivät aina tule toimeen keskenään, etenkin uroskoirien koirakaveripiiri voi koostua vain jo pentuajoilta tutuista koirista. Liiallista koira-aggressiivisuutta tavataan jossain määrin – vaikka shiba voi olla pidättyväinen ja saa pitää huolta omasta reviiristään, sen ei kuitenkaan tulisi osoittaa johtajaluonnettaan ylenpalttisella räyhäämisellä. Ongelma aiheutuu varmasti useista eri syistä; ylimaskuliinisuudesta, dominanssiongelmistä, arkuudesta, koulutuksen puutteesta tai vääränlaisesta koulutuksesta. Itsevarma rodun yksilö kunnioittaa omistajansa toivetta ja käyttäytyy muiden koirien seurassa välinpitämättömän arvokkaasti tai ystävällisesti.

Shibat ovat yleensä hyvin rohkeita koiria, joskus jopa tyhmänrohkeitakin, ja pitävät itseään kokoaan suurempina. Rodussa esiintyy kuitenkin joitakin liian pehmeitä tai/ja arkoja yksilöitä. Tällaiset koirat voivat kehittää itselleen pelkotiloja. Pelot voivat liittyä epämiellyttävään tapahtumaan ja niihin voi liittyä joskus ääniherkkyyttä.

Shiban peruskoiramainen rakenne pystykorvaisena ja pitkähäntäisenä rotuna tekee sen merkit helposti luettaviksi. Koirakielellisesti shibat ovat lahjakkaita ja on helppo nähdä, mitä ne eleillään tarkoittavat.

Kun shibat ovat kiinnostuneita ja tottuneita kommunikoidaan muiden koirien kanssa, ne pärjäävät koiraporukassa hyvin. Toisinaan shibat suhtautuvat välinpitämättömästi vieraisiin koiriin ja seisovat korvat ja häntä pystyssä valppaana provosoiden toiset koirat ymmärtämään välinpitämättömyyden tai shiban halun olla rauhassa myös haasteena.

Nartut juoksevat ensimmäisen kerran 5–10 kuukauden iässä ja sen jälkeen juoksuväli on yleensä noin 6–9 kuukautta. Juoksuissa voi esiintyä jonkin verran epäsäännöllisyyttä ja juoksuväli saattaa esimerkiksi pidentyä iän myötä. Shibanartuilla on usein selkeä valeraskaus ja osalla nartuista hormonitoiminnan vaihtelu muuttaa koiran käytöstä paljonkin.

Shiban tulisi alkukantaisena rotuna kyetä lisääntymään luonnollisesti ilman ihmisten liiallista apua astutuksissa, synnytyksissä ja pentujen hoidossa. Asiasta ei ole olemassa virallista tilastoa, mutta enimmäkseen rodun lisääntyminen sujuu hyvin ilman apua.

Astutuksissa haasteellisinta on oikean päivän löytäminen, ns. ”tärippäivät” vaihtelevat hyvin voimakkaasti eri yksilöiden välillä. Sopivin astutuspäivä voi olla joillakin nartuilla hyvinkin myöhään. Aina shiba ei myöskään hyväksy valittua kumppania, vaan nartulla tai uroksella saattaa olla oma näkemys sopivasta parista. Myös uroksen kokemattomuus tai uroksen alentunut kiinnostus juoksuaikaista narttua kohtaan saattavat aiheuttaa ongelmia. Joskus omistajien hermostuminen ja sen aiheuttamat paineet saattavat olla liikaa monelle urokselle; parasta olisi antaa koirille mahdollisuus astumiseen ilman liiallista yleisöä, mahdollisimman rauhallisessa paikassa.

Vaikka progesteronitestit yleisesti auttavat oikein astutusajankohdan määrittelemistä, ovat monet shibakasvattajat kokeneet oikean ajankohdan löytämisen haastavaksi. Progesteronitestejä on tehty useita ja uroksen luona on käyty useiden päivien ajan (kunnes testi on osoittanut tärippäivien menneen ohi), ilman onnistunutta astutusta siitäkin huolimatta, ettei kyse ole täysin kokemattomista koirista. Tämä voi olla myös yksi syy siihen, miksei nykyistä useammin käydä astuttamassa narttuja ulkomailla.

Shiban kohdalla keinosiemennystä ei tulisi käyttää kevyin perustein, etenkin lisääntymisongelmien kiertämiseksi. Vanhan uroksen, jolla ei ole jälkeläisiä, kohdalla keinosiemennyksen käyttö voi olla hyväksyttävää, jos koira edustaa harvinaisempaa sukulinjaa. Samoin uusista sukulinjoista tulevaa tuontispermaa käytettäessä keinosiemennys voi olla perusteltua.

Synnytykset sujuvat enimmäkseen ongelmitta ja emät hoitavat ne melko itsenäisesti. Jotkut nartut eivät edes hyväksy auttamista. Shibat ovat yleensä erittäin hyviä emoja ja paneutuvat pentujen hoitoon antaumuksella. Emät pitävät pentulaatikon erittäin siistinä. Shibanarttu imettää pentujaan yleensä noin 6–8 viikkoon asti; toiset nartut vieroittavat pentunsa päättäväisesti itse jo kuuden viikon kynnyksellä, toiset antavat pentujen imeä pidempään. Polttoheikkouksia ja/tai haluttomuutta pentujenhoitoon on

todettu yksittäisillä nartuilla. Polttoheikkouden vuoksi keisarinleikattua narttua ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Luonnollinen lisääntyminen on yksi tärkeimmistä rodun elinvoimaisuuden mittareista.

4.2.5. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Shibojen luonteen suurimpina kehittämiskohteina voidaan nähdä liiallinen hermostuneisuus ja huonohko toimintakyky erityisesti uusissa tilanteissa. Hermostuneisuus voi usein johtua koiran pehmeystä, jolloin se muistaa huonot kokemukset ja kehittää itselleen pelkotiloja, jotka toistuvat. Lisäksi rodun ongelmana on aggressiivisuus erityisesti toisia koiria kohtaan.

Luonteiden korjaamisessa ratkaisun avaimia ovat avoin keskustelu ja koirien kanssa harrastamiseen sekä erilaisiin luonnetesteihin osallistumiseen kannustaminen. Lisäksi luonnetta arvioivat kyselyt auttavat kotikoirien luonteiden analysoinnissa.

4.2.6. Terveys ja lisääntyminen

Yleisenä suosituksena voidaan sanoa, että koiran terveyttä tulisi tarkastella kokonaisuutena. Ei tule käyttää jalostukseen koiraa, jolla on useita vikoja, vaikka mikään yksittäinen vika ei olisikaan erityisen vaikea-asteinen. Ei myöskään tulisi yhdistää koiria, joilla on molemmilla lieväästeisiä vikoja – vaikkakin kyse olisi eri sairauksista. Kasvattajan tulisi myös tutustua jalostuskoiriensa sukulaisten ominaisuuksiin ennen jalostuspäätöksen tekemistä ja pyrkiä varmistumaan siitä, ettei tule yhdistäneeksi koiria, joiden suvussa on samoja vikoja tai sairauksia.

Monesti huono terveystulos on omistajalle yllätys. Edes keskivaikeat viat eivät aina oireile etenkään, kun koira on vielä nuori. Virallinen terveystutkimus on edellytys koiran jalostuskäytölle, mutta koiran terveydentilan selvittämisestä on hyötyä myös kotikoiran omistajalle, sillä oikeanlainen ja ajoissa aloitettu hoito auttaa pitämään koiran toimintakykyisenä.

Kennelliiton ylläpitämä PEVISA-ohjelman (Perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustamisohjelma) tavoitteena on ennaltaehkäistä tai vähentää rodussa esiintyvien perinnöllisten vikojen ja sairauksien leviämistä. Lisäksi tavoitteena on turvata rodun geneettinen monimuotoisuus, jotta saataisiin rajoitettua haitallisten geenien leviämistä ja tuettua rodun kestäväää kehitystä. Shibon ensimmäinen PEVISA-ohjelma tuli voimaan 1.1.2015 seuraavasti:

Pentujen vanhemmista tulee astutushetkellä olla lonkkakuvauslausunto, kyynärkuvauslausunto ja voimassa oleva polvitarkastuslausunto sekä silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunnon alaikäraja on 12 kuukautta. Koiralla ei saa pentujen rekisteröintihetkellä olla yli 30 rekisteröityä pentua Suomessa. Viimeinen sallittu pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan. Ohjelma on voimassa

1.1.2015–31.12.2019.

PEVISA-ohjelman jatkosta seuraavalle nelivuotiskaudelle päätetään keväällä 2019.

4.2.7. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

4.2.7.1 Lonkkaniveldysplasia

Lonkkanivelen kasvuhäiriö eli ”lonkkavika”, (engl. hip dysplasia, HD) on koirien yleisin luuston ja nivelten kasvuhäiriö. Se voidaan määritellä perinnölliseksi lonkkanivelen löysyydeksi. Lonkat ovat syntymähetkellä makroskooppisesti normaalit, mutta muutokset alkavat jo pennun ensimmäisten elinviikkojen aikana.

Lonkkanivelen kasvuhäiriö johtaa yleensä nivelrikkoon. Nivelrikon kehittymisen aikatauluun ja tyyppiin vaikuttavat rotukohtaiset ja yksilölliset erot. Lonkkanivelen kasvuhäiriön perimmäistä syytä ei tiedetä, mutta se periytyy tämänhetkisen tutkimustiedon perusteella kvantitatiivisesti eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. (ELT Anu Lappalainen / Suomen Kennelliitto)

Röntgenkuvassa näkyy, miten reisiluun pää asettuu lonkkamaljaan, eli miten reisiluun pää ja lonkkamalja sopivat toisiinsa. Lausunto annetaan vasemmasta ja oikeasta lonkkanivelestä erikseen, lisäksi mainitaan, jos lonkkanivelessä esiintyy nivelrikkoa. Asteikko ylettyy A:sta E:hen: A:n lonkka on ”terve, ei muutoksia”, B ”lähes normaali”, C ”lonkkanivelessä lieviä muutoksia tai löysyyttä”, D ”lonkkanivelessä keskivaikeita muutoksia” ja E ”lonkkanivelessä vaikeita muutoksia”. A- ja B-tulokset lasketaan terveiksi. Yleisesti A- ja B-lonkkaisten koirien ennustetaan elävän ilman, että lonkat tulisivat vaivaamaan vanhemmalla iällä.

Shiboilla on todettu eriasteisia lonkkanivelen kasvuhäiriöitä. PEVISAn myötä tutkittua tietoa shibojen lonkkanivelen kasvuhäiriöistä on saatu enemmän. Aikaisemmin tietoa on saatu vain omistajilta. Terveyskyselyt on tehty vuosina 2008 ja 2014, ja niissä on tullut esiin muutamia lonkkanivelongelmista kärsiviä shiboja. Vaikea-asteisimmat viat ovat aiheuttaneet koirilla oireita. Oireita on esiintynyt jopa nuorilla yksilöillä. Leikkaushoitoon on päädytty vain harvoin, ja lonkkanivelen kasvuhäiriön tiedetään parissa tapauksessa johtaneen koiran lopettamiseen jo nuorella iällä.

Ruotsin ja Suomen lonkkaniveltilastoja (vuoteen 2011 asti) verratessa voidaan todeta seuraavaa: Ruotsissa tutkittuja noin 460. D- ja E-lonkkaisia yhteensä 17. Suomessa vastaavat luvut 166 tutkittuja, D- ja E-lonkkaisia 15. C-lonkkia Ruotsissa shiboilla noin 45, Suomessa tasan 30. Suomessa shibojen lonkkakuvaustulokset ovat siis selvästi huonommat kuin Ruotsissa, jossa jalostuskoirien lonkat on ollut tapana tutkia pidempään kuin Suomessa. Johtopäätöksenä voidaan olettaa, että kaikkien jalostuskoirien tutkiminen voi saada aikaan parempia tuloksia tulevaisuudessa. (lähde Koiranet, Hunddata)

Japanissa ei tutkita lonkkia. Japanintuonneilla on todettu eriasteisia lonkkanivelen kasvuhäiriötä.

Taulukko 11. Lonkkatulokset muissa Pohjoismaissa

	RUOTSI		NORJA		TANSKA	
	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017
HD						
A	124	122	156	136	36	42
B	46	72	39	89	25	13
C	19	34	26	46	10	3
D	10	10	11	9	7	1
E	0	6	6	8	2	1
Yht.	199	244	238	288	80	60

Taulukko 12. Lonkkanivelet 2013–2018 syntymävuosien mukaan.

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittuja kpl	Tutkittu %	A	B	C	D	E
2013	70	40	57	25%	45%	20%	10%	0%
2014	81	44	54	41%	45%	5%	7%	2%
2015	69	39	57	64%	23%	8%	5%	0%
2016	100	45	45	42%	36%	20%	2%	0%
2017	91	14	15	79%	21%	0%	0%	0%
2018	92	0	0	0%	0%	0%	0%	0%
Yhteensä	503	182	36%	43% (63kpl)	39% (56kpl)	12% (17kpl)	6% (8 kpl)	1% (1 kpl)

Tavoite: Tiedon lisääminen lonkkanivelen kasvuhäiriön yleisyydestä sekä siitä milloin kasvuhäiriö aiheuttaa shiboilla oireita. Kannan säilyttäminen mahdollisimman terveenä. Jalostuskoirien ohella myös ns. kotikoirien tutkiminen antaa arvokasta tietoa rodun terveystilanteesta. Tavoitteena on houkutella mahdollisimman monet kotikoiran omistajat viemään koiransa terveystutkimuksiin.

PEVISA-sääntö: Pentujen vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassa oleva lonkkatutkimustulos. Koiran on tutkimushetkellä oltava täyttänyt 12 kk.

Suositus: Jalostukseen suositellaan käytettävän vain asteiden A–C tuloksen omaavia koiria. Astetta B huonomman tuloksen saaneelle koiralle suositellaan vain kumppania, jolla on terveet (aste A tai B) lonkat.

4.2.7.2 Kyynärniveldysplasia

Kyynärnivelen kasvuhäiriö (engl. elbow dysplasia, ED) on yleisin isojen ja jättikokoisten koirien etujalan

nivelkivun ja ontumisen aiheuttaja.

Kyynärnivelen kasvuhäiriön periytymisen mekanismit ovat epäselvät. Periytyminen on kvantitatiivista, eli siihen vaikuttaa useita eri geenejä. Yksi näistä geeneistä saattaa olla ns. suurivaikutteinen geeni. Kasvuhäiriön tyyppi vaihtelee eri roduilla, mikä viittaa siihen, että aiheuttajina ovat eri geenit. Kyynärnivelen kasvuhäiriö on yleisempää uroksilla todennäköisesti urosten suuremman painon ja mahdollisesti myös hormonaalisten tekijöiden takia. Nykykäsityksen mukaan perinnöllisillä tekijöillä on suurin osuus kyynärnivelen kasvuhäiriön synnyssä, mutta ympäristötekijöillä on osuutensa sen ilmenemisessä.

Kasvuhäiriöiden ja niiden erilaisten kirurgisten hoitojen tehosta ja pitkäaikaisennusteesta ei ole olemassa kattavia tutkimuksia. Leikkaushoidon hyöty on epävarma, jos nivelessä on jo selvät nivelrikon merkit. Kaikkien kyynärnivelen kasvuhäiriöiden seurauksena on ainakin hoitamattomana yleensä nivelrikko. Leikattuunkin jalkaan kehittyä usein jonkin asteinen nivelrikko, mutta sen määrä voi olla vähäisempää ja se voi kehittyä myöhemmin kuin ilman leikkausta hoidetussa nivelessä. Kyynärnivelen nivelrikko invalidisoi koiraan yleensä pahemmin kuin esim. lonkkien nivelrikko, koska koiran painosta noin 60 % on etuosalla. (Suomen Kennelliitto / ELT Anu Lappalainen)

Lausunto annetaan vasemmasta ja oikeasta kyynärnivelestä erikseen. Asteikko ylettyy nollasta kolmoseen: 0 ”terve, ei muutoksia”, 1 ”lieväasteinen muutos”, 2 ”kohtalainen muutos”, 3 ”voimakas muutos”. Eturaajojen nivelten kehityshäiriöt aiheuttavat helposti koiralle oireita, sillä koira kantaa painostaan noin kaksi kolmasosaa eturaajojensa päällä – jo ykkösen kyynärpäät saattavat oireilla nivelrikkomuutoksien vuoksi.

Shiboilla on todettu muutamia kyynärnivelen kasvuhäiriötapauksia, joissa koira oireilee. Ruotsissa on muutama tapaus, Japanista ei ole tietoja saatavilla.

Taulukko 12. Kyynärnivelet muissa pohjoismaissa

	RUOTSI		NORJA		TANSKA	
	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017
ED						
0	56	41	92	114	4	14
1	6	4	2	4	3	2
2	0	0	5	1	1	1
3	1	0	0	2	0	0
Yht.	63	45	99	121	8	17

Taulukko 13. Kyynärnivelet 2013–2018 syntymävuoden mukaan.

	Syntyneitä	Tutkittuja kpl	Tutkittu %	0	1	2	3
--	------------	----------------	------------	---	---	---	---

2013	70	41	59	85%	10%	5%	0%
2014	81	44	54	84%	14%	2%	0%
2015	69	39	57	82%	13%	5%	0%
2016	100	44	44	95%	2%	2%	0%
2017	91	14	15	100%	0%	0%	0%
2018	92	0	0				
Yhteensä	503	182	36%	90% (132kpl)	6% (9kpl)	3% (5kpl)	0% (0kpl)

Tavoite: Tiedon lisääminen kasvuhäiriön yleisyydestä sekä siitä milloin kasvuhäiriö aiheuttaa shiboilla oireita. Kannan säilyttäminen mahdollisimman terveenä. Jalostuskoirien ohella myös ns. kotikoirien tutkiminen antaa arvokasta tietoa rodun terveystilanteesta.

PEVISA-sääntö: Pentujen vanhemmillä tulee astutushetkellä olla voimassa oleva kynäntutkimustulos. Koiran on tutkimushetkellä oltava täyttänyt 12 kk.

Suositus: Jalostukseen ei suositella koiraa, jolla on astetta 1 huonompia tuloksia. Astetta 1 sairastavalle koiralle on käytettävä parituskumppania, jonka aste on 0.

4.2.7.3 Patellaluksaatio eli polvilumpion sijoiltaanmeno

Polvinivelen rakenteelliset heikkoudet altistavat patellaluksaatiolle eli polvilumpion sijoiltaan menolle. Jalka-asento on virheellinen, ja polvilumpion telaurat ovat liian matalat. Patellaluksaatiota esiintyy suhteellisen runsaasti kääpiöroduilla ja sellaisilla suuremmilla roduilla, joilla on suora takajalka. Periytyvyyden mekanismi ei ole tiedossa.

Patellaluksaatio on synnynnäinen vika, ja se jaetaan vian vakavuuden perusteella neljään eri asteeseen. Eläinlääkäri tutkii polvet tunnustelemalla. I-asteen luksaatiot ovat tavallisesti oireettomia eivätkä kaipaavat hoitoa. Jo II- ja III-asteen luksaatioissa koiralla havaitaan selviä liikkumisvaikeuksia. Ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). IV-asteen luksaatiossa polvilumpio on pysyvästi pois paikoiltaan. Patellaluksaatio voi myös pahentua eikä nuorena saatu tulos välttämättä ole lopullinen. (Suomen Kennelliitto / ELT Anu Lappalainen)

Lausunto annetaan vasemmasta ja oikeasta polvesta erikseen. Asteikko ylettyy nollostani neloseen: 0 "terve, ei muutoksia", 1 "lieväasteinen muutos" (polvilumpio menee ajoittain paikaltaan, mutta palaa itse paikoilleen), 2 "kohtalainen muutos" (polvilumpio menee paikaltaan jalkaa koukistettaessa tai kierrettäessä eikä palaa auttamatta), 3 "vaikea muutos" (polvilumpio suurimman osan ajasta poissa

paikoiltaan, saadaan paikalleen jalkaa oikaisemalla ja kädellä painamalla), 4 ”erittäin vaikea muutos” (polvilumpio pysyvästi pois telaurastaan, korjaus vain leikkauksella).

Shiboja on polvien osalta tutkittu Suomessa yleisemmin kuin muissa Pohjoismaissa. Sekä Suomessa, Ruotsissa että Tanskassa tulosten mukaan keskimäärin 10-20 %:lla tutkituista on muutoksia. Tutkimushetkellä koirat ovat kuitenkin pääsääntöisesti alle kahden vuoden ikäisiä. Tämä todennäköisesti tarkoittaa, ettei kaikkia polvimuutoksia shiboissa ole tilastoitu.

Taulukko 14. Polvinivelten terveys muissa Pohjoismaissa

	RUOTSI		NORJA*		TANSKA	
	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017
POLVET						
0	19	30			80	55
1	2	2			4	6
2	1	2			3	0
3	0	0			0	0
4	0	0			0	0
Yht.	22	34			87	61

* Tietoja ei saatavilla

Taulukko 15. Polvinivelet 2013–2018

	Syntyneitä	Tutkittuja kpl	Tutkittu %	0	1	2	3	4
2013	70	40	57	90%	5%	5%	0%	0%
2014	81	40	49	78%	18%	2%	2%	0%
2015	69	37	54	89%	8%	3%	0%	0%
2016	100	45	45	76%	20%	2%	2%	0%
2017	91	14	15	100%	0%	0%	0%	0%
2018	92	0	0					
Yhteensä	503	176	35%	83% (120kpl)	13% (19kpl)	3% (4kpl)	1% (2kpl)	0% (0kpl)

Tavoite: Tiedon lisääminen polvilumpion sijoiltaanmenon yleisyydestä sekä siitä, milloin kasvuhäiriö aiheuttaa shiboilla oireita. Kannan säilyttäminen mahdollisimman terveenä. Jalostuskoirien ohella myös ns. kotikoirien tutkiminen antaa arvokasta tietoa rodun terveystilanteesta.

PEVISA-sääntö: Pentujen vanhemmillä tulee astutusuhetkellä olla voimassa oleva polvitarkastuslausunto. Tutkittaessa koiran on oltava iältään vähintään 12 kk. Alle kolmen vuoden

ikäiselle koiralle annettu lausunto on voimassa kaksi vuotta. Mikäli koira on tutkimushetkellä täyttänyt kolme vuotta, ei tutkimusta tarvitse uusia.

Suositus: Jalostukseen ei suositella käytettävän koira, jolla on astetta 1 huonompi tulos. Astetta 1 sairastavalle koiralle suositellaan parituskumppania, jonka polvilumpioluksaatiotulos on 0.

4.2.7.4 Silmäsairaudet

Shibojen silmiä on tutkittu useissa maissa. Suomessa shiboilla tavataan etupäässä ylimääräisiä ripsiä. Silmämuutosten vakavuutta on kuvailtu pääsääntöisesti lieviksi. Ongelmana voidaan pitää sitä, että tutkitut koirat ovat pääsääntöisesti vain vuoden-parin ikäisiä eikä uusintatutkimuksia ole tehty. Ulkomailla tiedetään tavatun myös PRA:ta sekä glaukoomaa (ks. teoriatietoa silmäsairauksista seuraavalta sivulta). Joidenkin lähteiden mukaan glaukooma olisi Japanissa jopa yleinen.

Taulukko 16. Silmäsairaudet muissa Pohjoismaissa

	RUOTSI		NORJA		TANSKA	
	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017	2007-2011	2013-2017
SILMÄT						
Terve		17	39	30	2	5
Sairas		4	4	11	0	1
Yht.		21	43	41	2	6

Taulukko 17. Silmäpeilaukset 2008–2018

Vuosi	Syntyneitä	Tutkittu	Tutkittu %	Terveitä	Terveitä %
2008	60	36	60 %	31	86 %
2009	61	37	61 %	33	89 %
2010	80	39	49 %	36	92 %
2011	86	54	63 %	48	89 %
2012	66	27	41 %	25	93 %
2013	70	39	56	31	79%
2014	81	37	46	32	86%
2015	69	32	46	30	94%
2016	100	41	41	37	86%
2017	91	14	15	12	86%
2018	92	0	0	0	

Taulukko 18. Silmädiagnoosit 1996-2018

Diagnoosi	Esiintymiä
Distichiasis, todettu	34

Ei todettu perinnöllisiä silmäsairauksia	420
Ektooppinen cilia, todettu	2
Kaihin laajuus, kohtalainen	1
Kaihin laajuus, lievä	2
Kortikaalinen katarakta, epäilyttävä	1
Kortikaalinen katarakta, todettu	6
Linssin etuosan saumalinjan katarakta, todettu	1
Muu verkkokalvon sairaus, todettu	1
Määrittelemättömiä ylimääräisiä ripsiä/karvoja, todettu	2
Nukleaarinen katarakta, todettu	1
PPM, diagnoosi avoin	1
PPM, iris-iris, todettu	10
PPM, iris-linssi, todettu	2
RD, multifokaali, todettu	2
Silmämuutosten vakavuus, kohtalainen	1
Silmämuutosten vakavuus, lievä	25
Silmätarkastus ja gonioskopiatutkimus, terve	2

Tavoite: Tiedon lisääminen silmäsairauksien yleisyydestä. Uusintatutkimuksien lisääminen. Kannan säilyttäminen mahdollisimman terveenä. Jalostuskoirien ohella myös ns. kotikoirien tutkiminen antaa arvokasta tietoa rodun terveystilanteesta.

PEVISA-sääntö: Pentujen vanhemmillä tulee astutushetkellä olla voimassa oleva silmätutkimuslausunto. Koiran on silmätutkimushetkellä oltava täyttänyt 12 kk.

Suositus: Suositellaan, ettei silmätarkastuslausunto ole astutushetkellä 36 kk vanhempi. Molempien jalostusyksilöiden silmien suositellaan olevan terveet PRA:n, HC:n ja RD:n osalta. Mikäli toisella jalostusyksilöllä on todettu esim. ylimääräisiä silmäripsiä tai ppm, jalostuskumppanin on oltava silmistään täysin terveeksi tutkittu. Kennelliiton silmäsairaustyöryhmän linjauksen mukaan koiraa, jolla on todettu mRD, voidaan käyttää jalostukseen vain terveen kumppanin kanssa.

Tarkemmat kuvaukset silmäsairauksista

PRA eli ETENEVÄ VERKKOKALVON SURKASTUMA tuhoaa silmän valoa aistivia soluja. Kyseessä on ryhmä sairauksia, jotka ovat eri geenien aiheuttamia. PRA:ta on montaa tyyppiä, eri rotujen PRA:t ovat erilaisia ja jopa samassa rodussa voi olla useita eri muotoja. PRA on löydetty yli 100 rodulla ja näistä ainakin 22:lla mutaatio on voitu paikallistaa. Se voi esiintyä millä tahansa rodulla. Yleisin periytymismekanismi on autosomaalinen resessiivinen. Kliinisten oireiden ilmenemisikä ja eteneminen

vaihtelevat liittyen PRA-muodon syntymekanismiin. Hyvin nuorella koiralla esiintyvä PRA:n muoto liittyy vääranlaiseen näköhermosolujen kehitykseen.

Myöhemmällä iällä alkavassa PRA:ssa sen sijaan näköhermosolut kehittyvät normaalisti, mutta alkavat rappeutua. Useimmissa PRA:n muodoissa koira muuttuu ensin hämärässä epävarmaksi ja pelokkaaksi. Tämä johtuu hämäränäössä tärkeiden verkkokalvon sauvasolujen surkastumisesta. Myöhemmin koira sokeutuu kokonaan verkkokalvon tappisolujen surkastuessa. Silmäterä on laaja ja silmänpohjan lisääntynyt heijaste näkyy erityisen selvästi valon kohdistuessa laajentuneeseen mustuaiseen. PRA:han ei ole hoitoa, mutta tutussa ympäristössä sokeakin koira voi pärjätä erittäin hyvin.

PERINNÖLLINEN HARMAAKAIHI (HC) eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Katarakta eli kaihi voi olla perinnöllinen tai ei perinnöllinen, synnynnäinen tai hankittu. Syntymän ja 8 viikon iän välillä todetut kataraktat ovat synnynnäisiä. Perinnöllinen kaihi voidaan todeta perinnöllisten silmänsairauksien varalta tehtävässä silmätutkimuksessa. Erityisen tärkeää kaihin toteamisessa on viralliseen silmätutkimukseen kuuluva biomikroskooppitutkimus.

RD (retinan dysplasia eli verkkokalvon synnynnäinen kehityshäiriö) jaetaan kolmeen muotoon, multifokaaliin (MRD), geografiseen (GRD) ja totaaliseen (TRD). MRD:ssa verkkokalvolla näkyy yksittäisiä poimuja, jotka syntyvät verkkokalvon paikallisen virhekehityksen seurauksena. Poimujen määrä voi vaihdella. MRD ei vaikuta näkökykyyn. GRD:ssa verkkokalvo on väärin kehittynyt laajemmalla alueella, mikä voi vaikuttaa koiran näkökykyyn ja TRD:ssa verkkokalvo on kokonaan irtautunut, mikä aiheuttaa silmän täydellisen sokeuden. MRD-muutokset eivät pahene iän myötä, vaan saattavat pikemminkin osittain hävitä näkyvistä vanhemmiten. GRD:an saattaa iän myötä liittyä paikallista verkkokalvon rappeumaa muutoksen alueella. Useilla roduilla RD:n on todettu periytyvän väistyvästi. Eri RD-muotojenvälistä geneettistä yhteyttä ei tunneta.

PHTVL/PHPV (persistent hyperplastic tunica vasculosa lentis/persistent hyperplastic primary vitreous) on kirjainlyhenne sairauksista, joissa linssin ja silmänpohjan välinen sikiöaikainen verisuoniverkosto ei surkastu normaalisti syntymän jälkeen. Löydös jaetaan vakavuudeltaan kuuteen asteeseen, joista aste 6 tarkoittaa sitä, että silmä on sokea. Lievimässä asteessa (1) näkyy linssin takapinnalla ainoastaan pieniä pigmenttipisteitä, jotka eivät vaikuta näkökykyyn eivätkä muutokset pahene iän myötä. Vakavammassa asteissa muutokset voivat aiheuttaa linssin lisääntyvää samentumista.

PPM (persistent pupillary membranes) ovat synnynnäisiä sikiöaikaisten verisuonten ja kalvojen

jäänteitä iiriksessä eli värikalvossa. Vakavimmat asteet, joissa äänneet kiinnittyvät linssin etupinnalle ja/tai sarveiskalvon sisäpinnalle, voivat vaikuttaa näkökykyyn. Epäillään perinnölliseksi, synnyntäiseksi muutokseksi joillakin roduilla.

DISTICHIASIS/EKTOOPPINEN CILIA (Kennelliitto tallensi aiemmin yhteisellä nimikkeellä cilia aberranta) ylimääräiset ripset, jotka tulevat ulos joko normaalin ripsirivin sisäpuolelta luomen reunasta (distichiasis) tai luomen sisäpinnalta (ektooppinen cilia). Caruncular trichiasis tarkoittaa silmän sisänurkan ihon karvoja, jotka kääntyvät sarveiskalvon sisänurkan päälle ärsyttäen silmää. Luomen reunasta kasvavat ripset voivat kaartua ulospäin normaalien ripsien tavoin tai ne kääntyvät sisäänpäin kohti sarveiskalvoa. Ripset voivat olla pehmeitä tai kovia. Etenkin luomen sisäpinnan läpi suoraan sarveiskalvoa vasten kasvava ripsi voi aiheuttaa sarveiskalvon vaurioitumisen. Tämä ilmenee silmän siristelynä ja ylimääräisenä kyynelvuotona. Silmän sarveiskalvon pinnalla 'uivat', pehmeät distichiasis-ripset eivät yleensä aiheuta oireita. Oireilevilta koirilta ripsiä voidaan poistaa nyppimällä, jolloin ne kasvavat uudestaan, tai poistaa ne pysyvästi polttamalla tai leikkauksella. Vaiva on selvästi periytyvä, mutta periytymismekanismi ei ole tiedossa. Luokitellaan nykyään silmätarkastuksissa lieviin, kohtalaisiin ja vakaviin muotoihin. (Suomen Kennelliitto)

GLAUKOOMA ELI SILMÄNPAINETAUTI on kivulias sairaus, jossa silmän sisäinen paine kohoaa vaarallisen korkeaksi. Hoitamattomana korkea silmänpaine aiheuttaa näönmenetyksen. Glaukooma on yksi tavallisimmista sokeuden aiheuttajista aikuisella koiralla. Tehokasta pitkäaikaishoitoa ei ole. Monet koirat eivät vastaa hoitoon edes lyhytaikaisesti. Kivun poisto ja silmänpaineen nopea alentaminen ovat tärkeimmät tavoitteet. Primaari eli ensisijainen glaukooma on perinnöllinen, tyypillisesti molemmissa (ei useinkaan samanaikaisesti) silmissä esiintyvä sairaus, joka johtuu synnyntäisestä rakennevirheestä etukammionkulmassa (goniodysgenesia / pektinaattiligamenttidysplasia). Primaari glaukooma ei ole seurausta muusta silmä- tai yleissairaudesta. Sen sijaan sekundaari eli toissijainen glaukooma on seurausta aiemmin tai sillä hetkellä sairastetusta silmä- tai yleissairaudesta, johon liittyy kammionesteen estynyt ulosvirtaus (trauman aiheuttamat silmänsisäiset verenvuodot, silmänsisäinen uudismuodostuma, linssin sijoiltaanmeno eli linssiluksaatio, voimakas silmän sisäinen tulehdus). Alkuvaiheen oireita voivat olla lievä pupillan valojäykkyys, lievä sarveiskalvon samentuma ja lievä silmän punoitus, kunnes silmänpaine yllättäen nousee. Tällöin oireet ovat selkeämpiä, ja diagnoosi on usein helppo tehdä: pupillan selvä laajentuminen, silmän sidekalvolla ja kovakalvon päällä olevien verisuonten voimakas täyttyneisyys (silma on todella punainen), sarveiskalvon sameus, lievä mulkosilmäisyys, mahdollinen linssin osittainen luksoituminen (subluksaatio), verkkokalvon ja näköhermonpään muutokset.

Edenneen glaukooman oireina voivat olla lisäksi sokeus, pysyvä pupillan laajuus, silmänsisäiset kiinnikkeet, linssin täydellinen eli totaali luksaatio, eriateiset kaihimuutokset linssissä, lasiaisen rappeuma ja liukeneminen, verkkokalvon ja näköhermon pään selvä rappeutuminen. Tärkein

diagnostinen toimenpide on molempien silmänpaineiden mittaaminen eli tonometria sekä gonioskopia eli etukammiokulman tähytys. Gonioskopia-tutkimuksessa potilaan etukammiokulmat tarkastetaan paikallispuudutus silmätipan annon jälkeen sarveiskalvon päälle asetetun erikoislinssin (goniolinssin) avulla. Gonioskopiaa varten potilasta ei yleensä tarvitse rauhoittaa. (ELL, Silmätarkastuseläinlääkäri, Sari Jalomäki, Malmin Eläinklinikka Apex 2010)

Mikäli koiralla ilmenee toistuvia silmätulehduksia, on koiran silmät syytä tutkia tavallista perusteellisemmin. Kammiokulman tähytys on ehdottoman tärkeää. Silmien tutkiminen vaatii erityisosaamista. Tulehdusten huolellinen hoito voi ehkäistä glaukooman kehittymisen. Tavallisessa silmäpeilauksessa, ns. ”virallisessa silmätarkastuksessa”, ei tähytetä kammiokulmaa. Mahdollinen taipumus ei siis tule silmätarkastuksessa esille. Kammiokulman tähytyksen perusteella voidaan karkeasti arvioida, onko koiralla alttius sairastua. Tutkimus on kuitenkin vain suuntaa antava. (ELL Sanna Elfving, Suomen Leonberginkoirat ry:n www-sivut)

4.2.8. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet

Tässä luvussa kerrotaan shiboilla esiintyvistä PEVISA-ohjelman ulkopuolisista sairauksista ja vioista, joita rodulla on tavattu. Lukujen 4.2.8.4 – 4.2.8.9 sairauksia on rodulla tämän hetkisen tiedon mukaan tavattu lähinnä yksittäisinä tapauksia, kun taas lukujen 4.2.8.1-4.2.8.3 tavataan jonkin verran. Kaikkien vikojen tai sairauksien tarkkaa periytyvyyttä ei vielä tunneta, mutta on tärkeää tunnistaa ja jakaa tietoa eri ongelmista, jotta niiden esiintymistä rodussa voidaan seurata.

4.2.8.1 Kivesvika

Rodussa esiintyy kivesvikaa jonkin verran. Myös nartut voivat periä kivesvikaa. Kivesten tilanne päivittyy jalostustietojärjestelmään koiran käytyä näyttelyssä ja/tai terveystarkastuksissa. Kaikkia koiria ei valitettavasti terveystarkasteta, jonka vuoksi luotettavaa tietoa kivistilanteesta on vaikea saada. Kennelliittoon lähetettiin vuonna 2018 aloite, jotta eläinlääkärit voisivat tarkistaa kivekset koiran rokotusten yhteydessä. Mikäli tämä ei toteudu, on ainoa keino asian kartoittamiseksi seurata tilannetta terveystarkastusten avulla.

4.2.8.2 Iho- ja allergiaoireet

Atopia on geneettisestä taipumuksesta aiheutuva tulehduksellinen ja kutiseva allerginen ihosairaus, jonka synnylle on perimän lisäksi olemassa useita altistavia tekijöitä, kuten koiran elinympäristö ja olosuhteet. Atopia on elinikäinen vaiva, joka on kontrolloitavissa, muttei parannettavissa. Ruoka-aineallergia on koiralla atopiaa huomattavasti harvinaisempaa. Vain 10% iho-oireisista koirista kärsii ruoka-aineallergiasta, jolloin koiralla on yleensä myös ruuansulatuskanavan oireita (ilmavaivat, ripuli). Atooppista tai allergista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Atopia on tyypillisesti nuoren aikuisen koiran sairaus, ja oireet alkavat suurimmalla osalla atooppikoista

6 kk–3 vuoden iässä. Allerginen nuha, astma ja silmän sidekalvontulehdus ovat koiralla harvinaisia. Koira reagoi ihollaan, ja atopia onkin koiran yleisin ihosairaus. Atopiaan liittyvien toistuvien ihon bakteeri- ja hiivatulehdusten esiintymisestä on päätelty, että atoopikkokoirilla olisi puutteellisesti toimiva soluvälitteinen immuunivaste. Atopialle tyypillistä on, että oireet helpottuvat ja pahenevat kausittaisesti ainakin sairauden alkuvaiheessa. Jos oireet ovat heti alkuun jatkuvia, voidaan hyvällä syyllä epäillä ruoka-aineallergiaa aiheuttajaksi.

Atooppinen iho kutisee, minkä seurauksena koira raapii ihonsa rikki. Turkki on hilseilevä ja huonokuntoinen sekä ohut tai jopa paikoin kalju. Niiltä alueilta, joissa kutina on voimakkainta, iho paksunee jatkuvan raapimisen ja kalvamisen seurauksena sekä tummuu. Muutokset paikallistuvat naamaan (huulet ja silmien ympäritys), korviin, tassuihin, jalkoihin, leukaan ja vatsan alle (kainalot ja nivuset). Joillakin koirilla jatkuva kutina aiheuttaa myös käyttäytymisen muutoksia kuten esimerkiksi ärtyisyyttä. Toistuvat korvatulehdukset ovat eräs tavallisimmista atoopikon iho-oireista.

Koiran kutinan syy on selvitettävä huolellisesti. Jos muuta selittävää syytä ei löydy ja koiralla on atopiadiagnoosin tekemiseen oikeuttavat oireet, koiralle tehdään joko ihotesti tai allergiavasta-aineita etsitään verestä. Koiran atopian hoitoon käytetään monia eri hoitomuotoja. Kaikkein tärkein on allergeenialtistuksen vähentäminen esim. toistuvien pesujen ja ympäristön saneerauksen avulla. Jollei näiden toimenpiteiden ja sekundaaristen bakteeri- ja hiivatulehdusten hallinnalla päästä riittävään lopputulokseen, voidaan allergiatestin tulosten perusteella aloittaa siedätyshoito ja/tai lääkehoito. (ELL Nina Menna/Vetcare Oy, Kennelliiton www-sivut)

Shiboilla tavataan jonkin verran allergioita ja iho-ongelmia sekä lisäksi herkkävatsaisuutta. Shiboilla on myös tavattu satunnaisia herkkyyksiä joillekin lääkeaineille, esimerkiksi rokotteille, loishäätölääkkeille ja tietyille rauhoitukseen käytettäville aineille.

Tavoite: Tiedon hankkiminen allergioiden ja ihosairauksien esiintymisestä, sekä edellä mainittujen ongelmien vähentäminen rodussa.

Suositus: Allergioista ja iho-ongelmista kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Jos pentueessa esiintyy poikkeuksellisen paljon allergioita ja iho-oireita, tulee näiden sisarusten jalostuskäyttöä harkita eikä yhdistelmää tule uusia.

4.2.8.3 Hammaspuutokset ja purentaviat

Rodulla esiintyy hammaspuutoksia ja purentavikoja. NIPPO-rotumääritelmässä hammaspuutoksia ei suvaita. Voimakas ala- tai yläpurenta ovat FCI:n rotumääritelmässä hylkääviä virheitä. Japanissa koira, jolla on epätasainen purenta tai tasapurenta, ei voi saada arvosanaa erinomainen.

Tavoite: Kartoittaa rodussa ilmeneviä hammaspuutoksia ja purentavikoja terveystarkastuksen avulla sekä

pyrkiä niiden ehkäisyyn. Virheenä pidetään ala- ja yläpurentaa sekä useampien hampaiden puutoksia.

Suositus: Jalostukseen tulee pyrkiä käyttämään täyshampaisia koiria, mutta jos toisella on puutoksia, tulisi toisen osapuolen olla täyshampainen. Kulma- ja etuhampaiden puuttuminen on erityisen vakava virhe. Epätasaisiin, vinoihin ja tiukkoihin purentoihin pitäisi myös kiinnittää huomiota. Jos tällaisia koiria käytetään jalostukseen, tulisi toisella osapuolella olla virheetön purenta. Ylä- tai alapurentaista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.

4.2.8.4 Epilepsiankaltaiset kohtaukset

Epilepsia on toistuvia kohtauksia aiheuttava aivojen sähköisen toiminnan häiriö, joka on koiran yleisin neurologinen sairaus. Kohtauksien luonne vaihtelee ja koiralla voi olla tajunnan, motoriikan, sensorisen toiminnan, autonomisen hermoston ja/tai käyttäytymisen häiriöitä. Kohtauksen aikana koira voi olla tajuissaan tai tajuton. Jos koko koira kouristelee, puhutaan yleistyneestä kohtauksesta. Kohtaus voi esiintyä myös paikallisena, jolloin vain yksi lihasryhmä, esimerkiksi koiran raaja tai raajat kouristelevat. Paikallisalkuinen kohtaus voi laajeta yleistyneeksi kohtaukseksi. Kohtauksen luonne riippuu purkauksen lähtöpaikasta aivoissa ja sen leviämisestä. Epilepsiaa sairastavaa koira ei saa käyttää jalostukseen. Samoin on vältettävä sellaisten riskilinjojen yhdistämistä, joiden tiedetään tuottaneen epileptikkojälkeläisiä, niin kauan kun rodulle ei ole olemassa geenitestiä, jonka avulla sairauden kantajuus voidaan todeta.

Ensimmäinen epilepsiakohtaus tulee useimmiten nuorena, 1–5-vuotiaana, mutta perinnöllinen epilepsia voi alkaa missä iässä hyvänsä. Samantyyppisiä kohtauksia voivat aiheuttaa myös muut sairaudet kuin epilepsia. (ELL Nina Menna/Vetcare Oy , Kennelliiton www-sivut)

Suomessa tiedetään muutamalla shiballa todetun epileptisiä kohtauksia. Koirien varmoja diagnooseja ei ole tiedossa.

Tavoite: Kartoittaa tietoa rodussa esiintyvistä epileptisistä kohtauksista ja epilepsiaa sairastavista koirista.

Suositus: Epileptisiä kohtauksia saanutta koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Myös koiran vanhempien ja täyssisarusten jalostuskäyttöön tulee suhtautua varauksella.

4.2.8.5 Varvasanomalialia

Muutamalla shiballa Suomessa tavataan varvasanomalialiaa.

Varvasanomalialia on perinnöllinen. Periytymistapa ei ole tiedossa, mutta on viitteitä siitä, että anomalialia voisi olla dominoivasti periytyvä. Ongelmaa esiintyy myös muilla roduilla.

Varvasanomalialiaa yleensä eturaajan/eturaajojen uloin/uloimmat varpaat surkastuvat nuorena.

Viallinen varvas on tassunpohjaa katsottaessa selvästi muita lyhyempi ja siitä saattaa puuttua yksi nivelväli. Sitä ei tule sekoittaa yhteenkasvaneisiin tai siltä näyttäviin anturoihin. Pikkupennulla ei anomalia välttämättä ole vielä havaittavissa, vaan se tulee näkyviin n. 4–6 kk iässä. Anomalia voi esiintyä myös takaraajoissa ja myös muissa kuin ulommaisissa varpaissa. Anomalia altistaa koiran kivuliaalle nivelrikolle, mistä syystä se kuuluu rodussa vastustettaviin vikoihin. (Suomen Kääpiösnautserikerhon nettisivut)

Tavoite: Kartoittaa tietoa rodussa esiintyvistä varvasanomaliatapauksista.

Suositus: Koiraa, jolla on varvasanomalia, ei tule käyttää jalostukseen.

4.2.8.6 Sydämen sivuäänet

Shiboilla on todettu muutamia lieviä synnynnäisiä sydänvikoja. Sydänviat ovat joko synnynnäisiä tai hankittuja. Useimmiten synnynnäistä sydänvikaa epäillään rutiinitarkastuksen yhteydessä kuullun sivuäänen perusteella. Lievät synnynnäiset muutokset sydämessä eivät välttämättä aiheuta oireita koko koiran elinaikana. Väliseinäreiät voivat sulkeutua aina kahden vuoden ikään asti. (Eläinlääkäri Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema) Jos pennulla todetaan sydämen sivuääni, tilannetta kannattaa tarkkailla säännöllisesti ja heti diagnoosin tekemisen jälkeen suositellaan sydämen ultraäänitutkimusta.

Tavoite: Kartoittaa tietoa rodussa esiintyvistä sydämen sivuäänistä terveystarkastuksilla.

Suositus: Koiraa, jolla on sydänvika, ei tule käyttää jalostukseen.

4.2.8.7 Polven ristisiteen repeämä

Polvinivelen keskellä sijaitsevat ristisiteet estävät sääriluun liikkumista eteen-taakse-suunnassa suhteessa reisiluuhun. Ristisiteitä on kaksi, etummainen ja takimmainen. Kun puhutaan ristisidevammasta, yleensä tarkoitetaan etummaisen ristisiteen vauriota. Takimmaisen ristisiteen katkeaminen on hyvin harvinaista, ja se tapahtuu voimakkaan ulkoisen voiman (trauma) seurauksena. Samalla polvesta yleensä rikkoutuu muitakin rakenteita.

Polven etummaisen ristisiteen repeämä on tavallisin koiran tuki- ja liikuntaelimistön sairaus. Koiralla eturistisiteen repeämä on harvoin trauman aiheuttama äkillinen tila. Koiralla polven ristiside tavallisimmin pettää osittain ja vähitellen viikkojen – kuukausien aikana ja lopulta katkeaa aivan normaalin liikunnan seurauksena. Ristisiteen pettämisen oire on ontuma. Kun ristiside on osittain poikki, ontuma on vaihtelevaa ja se voi tilapäisesti loppua, kun raajaa rasitetaan vähemmän. Kun ristiside on kokonaan poikki, ontuma on yleensä jatkuvaa. Koiralla, jolla toisen polven ristiside on pettänyt, on melko suuri todennäköisyys (n. 30%) saada sama vaiva toiseenkin polveen. Joidenkin tutkimusten mukaan tämä riski on tietyillä roduilla jopa 70%.

Ristisiteen pettämisen eräs syy on nykykäsityksen mukaan ”huonot takaraajan kulmaukset” eli reisiluun ja sääriluun välinen kulma lähestyy oikokulmaa, 180 astetta. Tällöin sääriluun yläpään nivelpinta ei enää ole vaakatasossa vaan taaksepäin vinossa. Tämän seurauksena aiheutuu sääri- luuta eteenpäin työntävä voima joka kerta kun reisiluun nivelpinta tukeutuu sääriluun yläpään nivelpintaan. Tämä toistuva voima lopulta katkaisee etummaisen ristisiteen. Kulmauksiltaan ”normaalilla alkukantaisella koiralla” tällaista voimaa ei synny. Myös koiran ylipaino ja reiden huono lihastasapaino altistavat ristisiteen repeämälle.

Kun eturistiside on poikki, sääriluu pääsee koiran askeltaessa lonksumaan eteen-taakse -suunnassa suhteessa reisiluuhun. Tämä aiheuttaa kipua, ontumista sekä nivelrikkomuutosten kehittymistä ja usein myös vaurioittaa sisemmän nivelkierukan takahaaraa. Eläinlääkäri voi todeta eturistisiteen katkeamisen polvea tunnustelemalla, jos ristiside on kokonaan poikki ja jos katkeamisesta ei ole kulunut kovin pitkä aika. Nykyään eturistisiteen vauriot pyritään kuitenkin hoitamaan ennen kuin eturistiside katkeaa kokonaan. Tällöin diagnoosi perustuu tyypilliseen sairauskertomukseen ja havaittuun ontumaan. Koira on myös haluton koukistamaa kipeää polveaan, ja sen vuoksi istuessaan pitää kipeää jalkaa hieman sivulla. Joskus polvi paksuuntuu erityisesti sisäpinnalta. Röntgen-tutkimus antaa myös viitteitä ristisidevammasta: nivelnesteiden määrä lisääntyy ja havaitaan nivelrikkomuutoksia, luupiikkejä nivelen reuna-alueilla. Tarvittaessa eturistisiteen katkeaminen ja nivelkierukoiden tila voidaan todeta tähystysleikkauksella. Tähystysleikkauksella voidaan myös hoitaa nivelkierukoiden vammat. (Esa Eskelinen, ELL, pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri)

Suomessa tiedetään shiboilla pari tapausta, joissa ristiside on jouduttu venymisen tai repeämisen vuoksi leikkaamaan. Rodussa ristisideongelmat voivat liittyä heikkoihin takakulmauksiin.

Tavoite: Kartoittaa tietoa rodussa esiintyvistä ristisidevaivoista.

Suositus: Koira, jolla on ristisideongelmia, ei tule käyttää jalostukseen. Sukulaisten jalostuskäyttö vain harkitusti, hyvien takakulmausten huomiointi on tärkeää.

4.2.8.8 Selkäongelmat

Muutamilla eri-ikäisillä shiboilla on todettu oireiden ja röntgenkuvien perusteella erilaisia selkäongelmia, mm. spondyloosi ja nikamavälin kaventuma sekä kalkkeutunut välilevy. Nämä aiheuttavat ilmeisesti hermopinteitä ja kipukohtauksia. Helpotusta oireisiin on saatu fysioterapiasta tai akupunktiosta. Selkäongelmat voivat olla perinnöllisiä, mutta ne voivat myös johtua traumasta, kuten talvella liukastumisesta.

Spondylosis deformans eli spondyloosi on selkärangan rappeumasairaus, jossa selkänikamien rajoille muodostuu luupiikkejä ja/tai -siltoja. Spondyloosia kehittyy usein normaalistikin ikääntymisen myötä. Spondyloosia pidettiin pitkään koiralle merkityksettömänä oireettomana ikääntymismuutoksena. On

kuitenkin havaittu, että selkärankaan muodostuneet luupiikit ja silloittumat voivat aiheuttaa koiralle vaihtelevanasteisia oireita, kuten jäykkyyttä, ontumista, epämääräisiä selkäkipuja ja hyppämishaluttomuutta.

Selkänikamissa voi olla paljon muitakin sairauksia kuin spondyloosi, joten spondyloosipuhdas (SP0) selkä ei aina ole sama kuin terve selkä. Välimuotoiset nikamat erityisesti lannerangan lopun ja ristiselän välissä (L7-S) ovat melko yleisiä ja altistavat ristiselän kivuille tai toimintahäiriöille usein jopa enemmän kuin spondyloosi. Välimuotoiset nikamat mainitaan spondyloosiläusunnan huomioissa, jos ne tulevat selkeästi esiin sivukuvassa. (ELT Anu Saikku-Bäckström) Välimuotoisista lanne-ristinikamista (LTV) ja korkkiruuvihäntärotujen nikamaepämuodostumista (VA) on mahdollista saada virallinen SKL:n lausunto.

Tavoite: Kartoittaa tietoa rodussa esiintyvistä selkäongelmista.

4.2.8.9 Hermorappeumasairaus GM1-Gangliosidoosi

GM1 gangliosidoosi on harvinainen ja vakava shiboilla tavattu hermorappeumasairaus. Gangliosidoosi ilmenee yleensä jo puolen vuoden ikään mennessä aiheuttaen koiran hermokudoksen ja monien muiden kudosten rappeutumista. Tyypillisiä oireita ovat liikkeiden koordinaatiohäiriöt, ylikorostuneet liikkeet, pään vapina sekä ääniherkkyys. Myöhemmin voidaan havaita näön heikkenemistä ja lihasjäykkyyttä sekä alentunutta reagoitua ympäristön virikkeisiin. Sairaus johtaa kuolemaan tai eutanasiaan viimeistään kahden vuoden ikään mennessä.

Gangliosidoosi periytyy resessiivisesti ja sitä aiheuttava geenivirhe voidaan tunnistaa geenitestillä.

Tavoite: Kartoittaa tietoa gangliosidoosista ja suomalaisten shibojen geeniperimästä gangliosidoosin suhteen.

4.2.9. Yleisimmät kuolinsyyt

Taulukko 16. Yleisimmät kuolinsyyt vuoteen 2018 asti (syntymävuosi)

Kuolinsyy	Keskim. elinikä	Yhteensä
Hermostollinen sairaus	3 vuotta 2 kuukautta	1
Kadonnut	9 vuotta 8 kuukautta	1
Kasvainsairaudet, syöpä	10 vuotta 4 kuukautta	11
Kuollut ilman sairauden diagnosointia	12 vuotta 9 kuukautta	2
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	11 vuotta 1 kuukautta	5
Lopetus käytös- tai käyttäytymishäiriöiden vuoksi	4 vuotta 6 kuukautta	3

Luusto- ja nivelsairaus	8 vuotta 1 kuukautta	5
Muu sairaus, jota ei ole listalla	5 vuotta 1 kuukautta	3
Pennun synnynnäinen vika tai epämuodostuma	0 vuotta 4 kuukautta	1
Selkäsairaus	10 vuotta 0 kuukautta	1
Sisäeritysrauhasten sairaus	8 vuotta 5 kuukautta	1
Sydänsairaus	4 vuotta 3 kuukautta	1
Tapaturma tai liikennevahinko	5 vuotta 1 kuukautta	9
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	14 vuotta 8 kuukautta	25
Virtsatie- ja lisääntymiselinten sairaus	12 vuotta 8 kuukautta	1
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	7 vuotta 3 kuukautta	7
Kaikki yhteensä	10 vuotta 1 kuukautta	77

4.2.10. Lisääntyminen

Taulukko 17. Pentueet ja pentuekoko 1998–2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999	1998
Pentueet	32	30	26	23	20	18	17	23	23	16	17	13	8	17	8	11	7	7	5	5	3
Pentuekoko	3,3	2,5	3	2,8	3	2,9	3,0	2,7	3,0	2,7	2,8	2,7	3,0	3,3	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	3,2	2,3

Shibojen lisääntyminen on muutoin melko vaivatonta, mutta astumis- ja tiinehtymisvaikeuksia esiintyy jonkin verran. Narttuja jää tyhjäksi ja pentueet ovat pieniä. Rodussa tavataan narttuja, joita ei useistakaan yrityksistä huolimatta ole saatu kantaviksi. Pentukuolleisuutta on tullut tietoon parissa pentueessa vuosittain. Synnynnäisiä vikoja tai epämuodostumia pennuissa on ilmeisesti harvoin. Pentujen hoitoon liittyviä ongelmia tavataan joskus, mutta vakavia ongelmia (esimerkiksi emo täysin hyljeksii pentuja) vain harvoin. Synnytysongelmia melko harvoin, mutta joitakin keisarinleikkauksia on tarvittu polttoheikkouden takia. Shibannarttuja pidetään yleisesti hyvinä emoina, ja maidontuotanto on runsasta. Pienet pentueet lienevät riski synnytysongelmien näkökulmasta.

Siitä, kuinka usein rodussa on käytetty keinosiemennystä ei ole tietoja saatavilla. Kaikki urokset eivät ole innokkaita astumaan. Oikean astutusajankohdan arviointi tuottaa kasvattajille usein päänvaivaa. Onnistuneita astutuksia on tehty niinkin aikaisin kuin neljäntenä juoksupäivänä, ja kuitenkin myös vielä 25. päiväkin astutettu narttu on tullut tiineeksi. Ilmeisesti esikiiman pituus vaihtelee, tai juoksun

alkamista ei havaita kaikissa tapauksissa heti, jolloin astutuspäivien laskennassa on eroja. Usein vaaditaan kärsivällisyyttä, kun koirat tutustuvat toisiinsa, ja moni kasvattaja onkin kertonut onnistuneensa parhaiten, kun koirat ovat olleet yhdessä koko juoksun ajan. Jotkin nartut ovat käyttäytyneet astutustilanteessa aggressiivisesti, tällainen käytös ei ole missään nimessä toivottavaa tai kerro oikeanlaisesta luonteesta ja lisääntymiskäyttäytymisestä.

Narttupennun ensimmäinen juoksuaika on yleisimmin 6–9 kuukauden iässä. Juoksuaikojen väli on yleisimmin 6–7 kuukautta. Kohtutulehduksia on esiintynyt muutamilla nartuilla.

Lisääntyminen on tärkeä rodun elinvoimaisuuden mittari. Vaikuttaa siltä, että urosten sukupuolivietti on pääosin kohdallaan. Kivesvikaa esiintyy jonkin verran. Narttujen suhteen tilannetta on seurattava: tyhjäksi jääneitä ja pentunsa menettäneitä narttujen määrää kartoitetaan jatkossa kasvattajakyselyin. Syitä ongelmiin voi olla monia – väärä astutusajankohta, tulehdukselliset tai hormonaaliset syyt. Pyrkimyksenä pitäisi aina olla luonnollinen astutus. Rodulla ei esiinny rakenteellisia ongelmia, jotka vaikeuttaisivat luonnollista lisääntymistä.

4.2.11. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Shiba on alkukantainen rotu. Rodulla ei ole juurikaan tavattu ulkomuotoon liittyviä anatomisia piirteitä, jotka altistaisivat sairauksille tai hyvinvointiongelmille. Liian suorat takakulmaukset ja/tai ylipäästävä kinner voivat kuitenkin altistaa ristisideongelmille ja vaikeuttaa polvisairauksia, joten kasvattajia suositellaan huomioimaan yhdistelmissään kulmausten kohtalaisuus.

4.2.12. Yhteenveto rodun keskeisimmistä hyvinvointi- ja terveysongelmista

Shiboilla esiintyy jonkin verran perinnöllisiä sairauksia, kuten lonkkavikaa, silmänsairauksia, polvilumpion löysyyttä tai polven ristisideongelmia. Aiemmin on mahdollisesti virheellisesti oletettu, ettei rodulla juuri ollenkaan tavattaisi esimerkiksi vakavia luustosairauksia. Tästä johtuen tutkimuksia ei ole aiemmin tehty riittävästi ja tietoa ei ole näin ollut käytettävissä. Shiboja on kuitenkin viime aikoina alettu tutkimaan enenevässä määrin näiden perinnöllisten sairauksien ja vikojen suhteen. Nyt rodussa on myös PEVISA-ohjelma, jotta kaikki jalostuskoirat tutkitaan tulevaisuudessa silmien, polvien, lonkkien ja kyynärien osalta.

Shibojen keskuudessa esiintyy myös allergioita ja atooppisen ihon ongelmia. Esimerkiksi voimakkaasti periytyvien allergioiden yleistyminen voi olla merkki monimuotoisuuden heikkenemisestä. Toisaalta se voi myös viitata siihen, etteivät rodun japanilaiset sekä suomalaiset kasvattajat olisi karsineet jalostusmateriaaliaan riittävän herkästi iho-ongelmien suhteen.

Iho-ongelmien lisäksi tavataan yksittäisiä tapauksia muun muassa varvasanomaliaa, epilepsiaa ja selkäongelmia. Shiboilla on kuultu esiintyvän myös jonkin verran herkkävatsaisuutta. Aiempina

vuosina tehdyissä terveystarkastuksissa on tästä muutama maininta. Näistä ongelmista shiboilla tarvitaan lisää tietoa niin Suomesta kuin ulkomailta.

Shibojen synnytykset sujuvat yleensä normaalisti. Terveystarkastuksissa ja kasvattajahaastattelussa ei ole tullut esiin juurikaan lisääntymisongelmia.

4.3. Ulkomuoto

Shiban rotumääritelmä on kuvaus pienehköstä, vahvasta mutta elegantista, ympäristöään tarkkaavaisesti seuraavasta pystykorvaisesta koirasta. Shiban tärkeimmät rotutyypilliset ulkomuoto-ominaisuudet ovat oikeanmuotoinen ja oikeailmeinen pää, oikeat rungon mittasuhteet ja rungon muoto sekä luuston vahvuus (mutta ei raskaus, koska liikkeiden tulee olla keveät). Lisäksi tärkeää on oikein kannettu runsaskarvainen häntä, paksu kaksinkertainen karvapeite ja oikea väritys, jonka erikoisuutena *urajiro*.

4.3.1. Rotumääritelmä

FCI:n ryhmä 5 – Pystykorvat ja alkukantaiset tyypit
Suomen Kennelliitto - Finska Kennelklubben ry
(Hyväksytty: FCI 9.2.2017, Kennelliitto 23.5.2017)

ALKUPERÄMÄÄ

Japani

KÄYTTÖTARKOITUS

Lintujen ja pienriistan metsästykseen käytettävä koira; seurakoira.

FCI:N LUOKITUS

Ryhmä 5 pystykorvat ja alkukantaiset koirat Alaryhmä 5 aasialaiset pystykorvat ja niiden sukulaisrotut
Käyttökoetulosta ei vaadita

LYHYT HISTORIAOSUUS

Shiba on alkuperäinen japanilainen rotu, joka on peräisin jo esihistoriallisilta ajoilta. Sana shiba tarkoittaa alun perin jotakin pienikokoista, eli pientä koiraa. Rodun kotiseutua on Japaninmereen rajoittuva vuoristoalue, missä sitä käytettiin pienriistan ja lintujen metsästykseen, ja rotutyypissä esiintyi jonkin verran alueellista vaihtelua. Kun Englannista tuotiin setterien ja pointterien tyyppisiä koiria v. 1868–1912, metsästyksestä tuli Japanissa urheilumuoto ja rotua risteytettiin laajasti englantilaisten lintukoirien kanssa, niin että puhdasrotuisesta shibasta tuli jopa alkuperäisillä kotiseudullaan erittäin

harvinainen v. 1912-1926. Noin v. 1928 maassa huolestuttiin rodun säilymisestä, ja harvalukuisten puhtaiden verilinjojen vaaliminen alkoi toden teolla. Rotumääritelmä laadittiin lopulta v. 1934. Vuonna 1937 rotu julistettiin kansallisaarteeksi ja siitä lähtien rotua on jalostettu ja kehitetty nykyään tunnettuun muotoonsa.

YLEISVAIKUTELMA

Pienikokoinen, tasapainoinen ja hyväluustoinen koira, jolla on hyvin kehittyneet lihakset ja voimakas rakenne. Liikunta on nopeaa, vapaata ja kaunista.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA

Säkäkorkeuden suhde rungon pituuteen on 10:11.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE

Uskollinen, innokas ja erittäin tarkkaavainen.

PÄÄ

Kallo: Otsa on leveä.

Otsapenger: Selvästi erottuva. Vähäinen otsauurre.

Kirsu: Musta.

Kuono: Kohtuullisen paksu. Kuononselkä on suora.

Huulet: Tiiviit.

Leuat / hampaat: Vahvat hampaat. Leikkaava purenta.

Posket: Hyvin kehittyneet.

Silmät: Kolmion muotoiset, eivät liian pienet, väriltään tummanruskeat. Silmät ovat hieman vinoasentoiset.

Korvat: Suhteellisen pienet, kolmion muotoiset, hieman eteenpäin kallistuneet ja tanakasti pystyssä.

KAULA

Paksu, vahva ja tasapainoinen suhteessa päähän ja runkoon.

RUNKO

Selkä: Vaakasuora ja vahva.

Lanne: Leveä ja lihaksikas.

Rintakehä: Syvä, kylkiluut ovat kohtuullisesti kaareutuneet.

Alalinja ja vatsa: Vatsaviiva on hieman kohoava.

HÄNTÄ

Korkealle kiinnittynyt, paksu ja asennoiltaan terhakasti kiertynyt tai sirpinmuotoisesti kaartunut. Ojennettuna hännän kärki ulottuu lähes kintereisiin.

RAAJAT

ETURAAJAT

Yleisvaikutelma: Edestä katsottuna eturaajat ovat suorat.

Lavat: Kohtuullisen viistot.

Olkavarret: Kohtuullinen lapaluun ja olkavarren välinen kulmaus.

Kyynärpäät: Rungonmyötäiset.

Välikämmenet: Hieman viistot.

Etukäpälät: Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja selvästi kaartuneet. Päkiät ovat paksut ja joustavat.

Kynnet ovat kovat ja mieluiten tummat.

TAKARAAJAT

Reidet: Hyvin kehittyneet.

Sääret: Hyvin kehittyneet.

Kintereet: Paksut ja tiiviit.

Takakäpälät: Varpaat ovat tiiviisti yhdessä ja selvästi kaartuneet. Päkiät ovat paksut ja joustavat.

Kynnet ovat kovat ja mieluiten tummat.

LIIKKEET

Keveät ja reippaat.

KARVAPEITE

Karva: Peitinkarva on karheaa ja suoraa, aluskarva pehmeää ja tiheää. Hännän karvapeite on pitkähäköä ja harottavaa.

Väri: Punainen, musta punaruskein (tan) merkein, seesami, musta seesami, punainen seesami.

Seesami-väriin määrittely: Seesami: mustien, punaisten ja valkoisten karvojen tasainen yhdistelmä

Musta seesami: enemmän mustia kuin valkoisia karvoja

Punainen seesami: pohjaväri punainen, seassa mustia karvoja.

Kaikissa yllä mainituissa väreissä tulee olla urajiro -kuvio: vaaleaa karvaa kuonon sivuilla ja poskissa, leuan ja kaulan alapuolella, rinnassa, vatsassa, hännän alapuolella ja raajojen sisäisivuilla.

KOKO

Säkäkorkeus: Urokset 39,5 cm ja nartut 36,5 cm; sallittu vaihtelu $\pm 1,5$ cm.

VIRHEET

Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen ja sen vaikutukseen koiran terveyteen ja hyvinvointiin.

- puutteellinen sukupuolileima
- lievä ylä- tai alapurenta
- useiden hampaiden puuttuminen
- arkuus
- kirjava (laikukas) väritys

HYLKÄÄVÄT VIRHEET:

- vihaisuus tai liiallinen arkuus
- selvästi epänormaali rakenne tai käyttäytyminen
- voimakas ylä- tai alapurenta
- muut kuin pystyt korvat
- riippuva tai lyhyt häntä

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Jalostukseen tulee käyttää vain toiminnallisesti ja kliinisesti terveitä, rakenteeltaan rodunomaisia koiria.

4.3.2. Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Shiboja käy näyttelyissä aktiivisesti ja osallistumisaktiivisuus on pysynyt viime aikoina hyvänä. Tulokset näyttelyistä ovat olleet keskimäärin erittäin hyviä: jaetuimmat laatuarvostelut ovat ”erittäin hyvä” ja ”erinomainen”. Niitä huonompia laatuarvosteluja ovat saaneet lähinnä koirat, joiden käytöksessä on ollut toivomisen varaa, tai joilla on puutteita rodunomaisuudessa ja/tai mittasuhteissa. Tuomarit käyttävät koko arvosteluskaalaa vain harvoin.

Vuosittain Suomessa ja suomalaisten omistuksessa olevia shiboja valioituu toistakymmentä. Vuonna 2014 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 14 koiralle, C.I.B-arvo 3 koiralle ja lisäksi myönnettiin 9 ulkomaista valionarvoa. Vuonna 2015 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 11 koiralle, C.I.B-arvo 2 koiralle ja lisäksi myönnettiin 12 ulkomaista valionarvoa. Vuonna 2016 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 14 koiralle, C.I.B-arvo 1 koiralle, POHJ MVA -arvo 1 koiralle ja lisäksi myönnettiin 7 ulkomaista valionarvoa. Vuonna 2017 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 6 koiralle ja lisäksi myönnettiin 7 ulkomaista valionarvoa. Vuonna 2018 Suomen muotovalion arvo myönnettiin 18 koiralle ja lisäksi myönnettiin 9 ulkomaista valionarvoa.

Valitettavasti Suomessa ei ole aktiivisia rodun kasvattajatuomareita, ulkomaalaisia kasvattajatuomareita vierailee maassamme harvoin eikä japanilaisten tuomareiden saaminen vierailulle ole kovin helppoa. Messukeskuksen näyttelyissä ja erikoisnäyttelyissä on vierailut japanilaisia tuomareita muutamia kertoja viime vuosien aikana. Japanin Kennelliitto järjesti Suomessa erikoisnäyttelyn 9.6.2006, tuomarina toimi Fujie Shigeki. Tähän näyttelyyn oli ilmoitettu 85 shibaa. Viimeisin tuomarivieras saatiin Japanista vuonna 2009, kun Yuichi Tomimoto tuomaroiti SSKY:n järjestämässä shibojen erikoisnäyttelyssä. Näyttelyssä arvosteltiin 52 shibaa. Vuoden 2018 elokuussa Kuopioon tuli tuomaroimaan Ishimaru Sei-Ichiro Japanista. Hän ei kuitenkaan ole kasvattajatuomari kuten Yuichi Tomimoto.

FCI World Dog Show 2014 järjestettiin 8.8.2014 Helsingissä. Tuomareina shiboilla toimivat Australiasta Andrew Burt sekä Latviasta Ligita Zake, joka arvosteli pennut ja nuortenluokan koirat. Näyttelyyn oli ilmoitettu 125 shibaa Suomesta, Norjasta, Ruotsista, Liettuasta, Espanjasta, Venäjältä, Yhdysvalloista, Saksasta, Alankomaista, Unkarista. Andrew Burt valitsi näyttelyn kauneimmaksi shibaksi yhdysvaltalaisen Dragon House Mr Jonesin. Mr Jones teki historiaa voittamalla koko 5 ryhmän. Ryhmätuomarina toimi Rainer Vuorinen.

Taulukko 18. Näyttelykäynnit 2008–2018

Vuosi	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Näyttelytuloksia yht.	264	440	408	413	430	430	411	315	335	372	368

Shiboille ei ole viimeisen kymmenen vuoden sisällä järjestetty jalostustarkastusta. Syksyllä 2018 järjestettiin kaikille kiinnostuneille avoin rotuseminaari tuomarikoulutuksen yhteydessä.

4.3.3. Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Alun perin shiba on ollut metsästyskoira, jota on käytetty mm. karhun ja villisian metsästykseseen. Vuodesta 1993 alkaen Nippo on järjestänyt shiboille kaksi villisian metsästys-koetta vuosittain Japanissa. Villisian metsästyksessä shiban tehtävä on jäljittää ja pysäyttää se ja pitää se haukkumalla paikallaan, kunnes metsästäjät ehtivät paikalle. Metsästysshiban tulee olla valpas, ketterä ja erittäin nopea liikkeissään. Koirien tulee luonnollisesti olla myös rohkeita ja älykkäitä, jotta ne pärjäävät erittäin vaarallisen villisian kanssa.

Shiba on peräisin vuoristoiselta, tiheäkasvistoiselta alueelta, jossa liikkumiseen on tarvittu ketteryyttä, keveyttä ja joustavuutta. Shiban ravin tulee olla kevyttä ja reipasta, liikkeiden kohtuulliset. Liikkeet tulee arvostella reippaassa ravissa.

Ylikulmautuminen on haitaksi rodulle, jonka tulee olla ketterä ja nopea. Shiban tulisi

pystyä täyskäännöksiin ja hyppyihin välttääkseen metsästettävän vastustajan terävät hampaat ja kynnet, näennäisesti menettämättä vauhtiaan lainkaan. Liioiteltu liikunta ja askelpituus ovat siis virhe, mutta samoin myös raskaat, liian lyhyet liikkeet. Shibana liikkeiden tulee olla keveät ja elastiset. Japanilaisessa rotumääritelmässä liikkeitä kuvataan kimmoisiksi joustaviksi ja sitkeiksi.

Shiballa tulee olla säänkestävä kaksinkertainen turkki. Pitkä tai villava turkki on vakava virhe. Koira tulee esittää luonnollisena, turkin trimmaaminen on ankarasti kielletty.

Tiukasti rullalla oleva häntä ei ole toivottava vauhdikkaalla shiballa. Tarkkailemalla saalistaan jahtaavaa shibaa voi huomata, että shiba käyttää häntäänsä sekä jarruna että peräsimenä kovassa vauhdissa. Häntä ei saa olla niin tiukalla rullalla, että se ei suoristu koiran juostessa, tai osa metsästyskoiran tehokkuudesta häviää.

4.3.4. Keskeisimmät ongelmakohdat

Yleisesti ottaen rodun taso on Suomessa hieman kirjava. Tyyppi ja koko vaihtelevat edelleen jonkin verran ja todella korkealuokkaisia shiboja on melko vähän. Koska pää ja ilme ovat shiballe poikkeuksellisen luonteenomainen piirre, esiintyy niissä myös eniten puutteita. Pään mittasuhteissa on hiottavaa, kuonon pituus suhteessa kallon pituuteen ei ole oikea ja toisinaan koiralta puuttuvat rotutyypilliset posket. Silmät ovat joskus liian isot, pyöreät tai liian lähellä toisiaan. Niistä saattaa puuttua oikea kolmiomaisuus ja vinous, jota oikea itämainen ilme edellyttää.

Hammaspuutoksia on melko paljon ja myös (lieviä) purentavirheitä esiintyy jonkin verran. Myös korvien kiinnityskohdassa on jonkin verran virheitä. On runsaasti shiboja, joilla on liian leveä tai kapea eturinta tai rintakehän syvin kohta väärässä paikassa. Luustoltaan liian hentoraajaisia shiboja on myös jonkin verran. Muita ongelmia ovat liian matalat ja hajavarpaiset käpälät, korostetusti suorat ja ylitsepäästävä kinner. Myös hännissä on runsaasti toivomisen varaa. On hieman lyhyitä ja liian tiiviille rullalle kiertyneitä häntiä.

Osalta koirista puuttuu tarpeeksi tuuhea, pitkä ja/tai karkea karvoitus. Karvanlaadussa on puutteita: usein turkki on liian pehmeä, harvakarvainen, makaava ja pohjavillaton.

Olisi toivottavaa, että tuomarit kiinnittäisivät arvostelussaan enemmän huomiota oikeaan rotutyyppiin, mittasuhteisiin ja kokoon sekä kirjaisivat arvosteluihinsa huomionsa koiran hampaista.

5. Yhteenveto aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta

Shiban ensimmäinen jalostuksen tavoiteohjelma oli voimassa vuosina 2015-2019.

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Jalostukseen käytetyistä shibauroksista suurin osa on saavuttanut vähintäänkin yhden maan muotovalion arvon (käytetyimmistä 15 uroksesta 11 on muotovalio, ks. taulukko 19). Jalostusuroksien voidaankin nähdä usein olevan ulkomuodoltaan vähintäänkin rodun keskitasoa.

Käytetyimmillä jalostusuroksilla on 20-30 jälkeläistä. Lähes puolilla näistä uroksista on alle puolet jälkeläisistä terveystutkittuja eli terveystutkimusten määrää voisi vielä kasvattaa. Osalla käytetyimmistä jalostusuroksista on jonkin verran sairaaksi luokiteltuja jälkeläisiä erityisesti polvien ja lonkkien osalta. Olisi toivottavaa, että shiboissa jalostusurosten käyttö olisi hieman maltillisempaa ja ensimmäisen kahden pentueen jälkeen pidettäisiin taukoa, jotta jälkeläisten kehittymistä, terveyttä ja terveystutkimustuloksia on voitu seurata parin vuoden ajan ennen päätöstä seuraavista pentueista.

Useimmat jalostusuroksista ovat luonteeltaan rodunomaisia, mutta jalostusuroksissa on myös joitakin luonteeltaan turhan liioiteltuja uroksia – esimerkiksi koiria, jotka ovat korostuneen voimakastahtoisia tai vilkkaita.

Käytetyimmistä 15 uroksesta 10 on syntynyt muualla kuin Suomessa.

Taulukko 19. Käytetyimmät jalostusurokset

#	UROS	synt.	pennut				lonkat				kynärnivelet				polvet				silmät			
			pentueet	Yhteensä	1v aikana	2. polvessa	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %
1	FI MVA LAGGAN CHIISAI SATO	2009	8	26	0	16	13	0	50%	0%	13	0	50%	0%	11	1	42%	9%	12	1	46%	8%
2	KINRYUU GO TOMI NO SHUREI	2010	8	25	7	2	6	2	24%	33%	6	0	24%	0%	6	1	24%	17%	6	1	24%	17%
3	FI MVA KAZAKOSHI NO TAKIRYUU GO YOKOHAMA ATSUMI	2009	9	24	0	42	14	2	58%	14%	14	0	58%	0%	14	5	58%	36%	12	0	50%	0%
4	C.I.B FI MVA SE MVA DK MVA EE MVA LV MVA LT MVA BALT MVA EE JMVA HeJW-10 LTV-13 KAZAKOSHI NO YATSUFUSA GO YOKOHAMA ATSUMI	2010	8	22	0	14	13	1	59%	8%	13	0	59%	0%	12	0	55%	0%	11	0	50%	0%
5	FI MVA RU MVA PMJV-09 FUKUTSUKASA GO IKEGAMI USUI KENSHA	2008	7	21	0	9	6	1	29%	17%	6	1	29%	17%	7	0	33%	0%	7	0	33%	0%

6	MORNINGSTAR'S THE SPY WHO LOVED ME	2008	6	20	0	1	3	0	15%	0%	3	2	15%	67%	4	0	20%	0%	3	0	15%	0%
7	FI MVA EE MVA SOUUN NO KUROMARU GO ASHIKAGA SOUUNSOU	2014	7	18	7	0	4	0	22%	0%	4	0	22%	0%	5	1	28%	20%	4	1	22%	25%
8	FI MVA LAGGAN KIMIKAIZO	2010	4	16	0	18	12	2	75%	17%	12	0	75%	0%	12	1	75%	8%	12	2	75%	17%
9	FI MVA EE MVA ASA NO KUROMATSU GO AV ENERHAUGEN	2012	4	16	8	0	1	0	6%	*	1	0	6%	*	1	0	6%	*	1	0	6%	*
10	FI MVA TENS HIMMARU GO NANSOU SATOMIEN	2012	6	16	0	13	6	1	38%	17%	6	1	38%	17%	4	2	25%	50%	2	0	12%	0%
11	OAK'S KENJI	2011	5	15	7	0	1	1	7%	*	1	1	7%	*	1	0	7%	*	1	1	7%	*
12	KUKANOKSAN NOSI-KIN	2009	4	13	0	0	1	1	8%	*	1	0	8%	*	1	0	8%	*	1	0	8%	*
13	FI MVA HONTO-NO AITO	2015	5	13	7	0	3	2	23%	67%	3	0	23%	0%	3	0	23%	0%	2	0	15%	0%
14	LAGGAN SAYUKI	2007	4	13	0	25	6	1	46%	17%	6	0	46%	0%	6	1	46%	17%	6	1	46%	17%
15	FI MVA HOKUOUKENSHA NO KITA NO KAIRIKI GO	2009	5	13	0	11	9	2	69%	22%	7	1	54%	14%	9	1	69%	11%	8	2	62%	25%

Jalostukseen käytetyimmissä nartuissa muotovalioiden määrä ei korostu avain samoin kuin uroksissa, mutta kuitenkin yli puolet käytetyimmistä nartuista ovat vähintään yhden maan muotovalioita.

Terveystutkimusten kattavuus jää jalostuksessa käytetyimpien narttujen jälkeläisten osalta selvästi vähäisemmäksi kuin jalostusuroksissa: vain muutamalla viidestätoista käytetyimmästä nartusta on jälkeläisistä terveystutkittu yli puolet. Tulokset osoittavat kenties sen, että ns. kotikoirienkin tutkiminen perinnöllisten sairauksien varalta saisi olla yleisempää.

Shibojen rotuyhdistyksen teettämien pentuekyselyiden perusteella jalostukseen käytetyt nartut ovat pääasiassa synnyttäneet ja hoitaneet pentujaan hyvin.

Käytetyimmistä nartuista suurin osa on Suomessa syntyneitä eli tuontinarttujen osuus jalostuksessa ei korostu lainkaan samalla tavoin kuin uroksissa.

Taulukko 20. Käytetyimmät jalostusnartut

#	narttu	synt	pennut				lonkat				kynnärnivelet				polvet				silmät				
			pentueet	yhhteensä pentuja	1v aikana	2. polvessa	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	tutkittu	sairas	tutkittu %	sairas %	

1	FI MVA NAKANAKA NAKANAKANO	2012	4	17	4	9	2	0	12%	0%	2	2	12%	100%	3	0	18%	0%	3	0	18%	0%
2	SUISHO	2007	3	15	0	3	5	1	33%	20%	5	0	33%	0%	4	0	27%	0%	4	0	27%	0%
3	YUKIGUNI NO FUYUBI GO	2010	4	14	0	4	3	0	21%	0%	3	1	21%	33%	3	1	21%	33%	3	0	21%	0%
4	AI-WE-SED-SO HIKARI	2011	3	13	5	8	5	1	38%	20%	5	0	38%	0%	5	1	38%	20%	5	2	38%	40%
5	FI MVA ONE HUNDRED KISSES INCIPIA VITA	2014	4	13	5	0	4	1	31%	25%	4	0	31%	0%	4	0	31%	0%	4	1	31%	25%
6	FI MVA VV- 16 LAGGAN YUKO	2007	3	12	0	37	11	0	92%	0%	11	0	92%	0%	11	0	92%	0%	11	1	92%	9%
7	FI MVA EE MVA URA NO NAMIHIME GO ASAHI KEISUKESOU	2009	5	12	0	13	10	1	83%	10%	8	3	67%	38%	9	4	75%	44%	9	1	75%	11%
8	NANAMI AV ENERHAUGEN	2011	4	12	0	9	5	1	42%	20%	5	0	42%	0%	5	0	42%	0%	5	3	42%	60%
9	KUKANOKSAN AKA- KABUTO	2008	4	12	0	6	2	0	17%	0%	2	0	17%	0%	2	0	17%	0%	2	1	17%	50%
10	FI MVA EE MVA YUKIGUNI NO HARUGASUMI GO	2011	3	11	0	11	5	2	45%	40%	5	1	45%	20%	5	3	45%	60%	5	0	45%	0%

5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman tavoitteiden voidaan nähdä toteutuneet kohtalaisesti. Rodun hyvän perinnöllisen terveystilanteen ylläpitämisessä on jossain määrin onnistuttu. PEVISA-ohjelman merkitys jalostuskoirien terveydentilan seuraamisessa on ollut merkittävää, sillä tietoa on kertynyt enemmän. Rotu on säilynyt perusterveenä ja liioittelemattomana.

Shibojen ulkomuodon tason voi nähdä kehittyneen eteenpäin, joskaan ei vielä aivan maailman tai Euroopan huipulle asti. Suomalaiset shibat ovat tasalaatuisempia kuin aiemmin, mutta esimerkiksi kokovaihteluita on edelleen jonkin verran.

Kenties kaikkein huomattavinta kehitystä on tapahtunut shibojen harrastusaktiivisuudessa. Yhä useammat eri shibat harrastavat esimerkiksi agilitya ja rallytokoja. Virallisiin kilpailuihin osallistuneiden shibojen määrä on moninkertaistunut viime vuosina ja nykyään useita shiboja osallistuu myös koirakaveritoimintaan. Näyttelytulosten ja -arvioiden perusteella voidaan todeta aggressiivisen tai muutoin hankalan käytöksen vähentyneen ainakin koiranäyttely-ympäristössä.

Isoimpina haasteina ja toteutumattomana tavoitteena on geenipohjan laajentaminen. Shibojen tehollinen populaatiokoko on laskenut ja matadorijalostusta tehdään edelleen jonkin verran. Kaikkein

tärkeimpänä tavoitteena tulevalle JTO-kaudelle onkin jalostukseen käytettävien eri shibojen, erityisesti urosten, määrän kasvattaminen.

Tavoite	Toimenpide	Tulos
Rodun hyvän perinnöllisen terveystilanteen ylläpitäminen	<ul style="list-style-type: none"> - PEVISA-ohjelman käyttöönotto - Ylläpidetty jalostustoimikunnan määräämiä sääntöjä noudattavaa kasvattajalistaa - Julkaisemalla jalostus- ja terveystilastoja - Muiden sairauksien seuranta kaikille avoimeen terveystietopankkiin - Julkaisemalla jäsenlehdessä terveyttä käsitteleviä artikkeleita 	<ul style="list-style-type: none"> - Terveystilastojen perusteella tutkimuksessa terveeksi todettujen shibojen määrä on prosentuaalisesti säilynyt hyvänä niin lonkkien, kyynärien, polvien kuin silmienkin osalta - Tutkittujen osuus on pysynyt hyvänä, lähellä 50 prosenttia (huomioiden sopiva tutkimusikä 2-4v)
Pyritään geenipohjan laajentamiseen ja matadorijalostuksen ehkäisemiseen	<ul style="list-style-type: none"> - Jälkeläisrajoitus PEVISA-ohjelmassa - Tuomalla kasvattajien tietoisuuteen vähemmän käytettyjä uroksia esimerkiksi tapahtumia (kuten Open Show) järjestelmällä ja jalostusurostia ylläpitämällä - Tarjoamalla kasvattajille jalostusneuvontaa - Julkaisemalla jäsenlehdessä populaatiota ja jalostusta käsitteleviä artikkeleita 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehollinen populaatiokoko on laskenut - Matadorijalostusta tapahtuu edelleen jonkin verran, vaikka tietoisuutta sen vaikutuksista on kasvatettu - Uusintayhdistelmiä tehdään myöskin edelleen jonkin verran - Tulokseen ei voi olla tyytyväinen
Tasalaatuisemman tyyppin jalostaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Erikoisnäyttelyn järjestäminen vuosittain - Osallistamalla ulkomuototuomarien koulutustilaisuuksiin 	<ul style="list-style-type: none"> - Isoimpien näyttelyiden osallistujien perusteella shibojen taso Suomessa on hieman parantunut ja tasalaatuistunut
Luonteen jalostaminen yhä seurakoiramaisemmaksi rodun alkuperäistä käyttötarkoitusta unohtamatta ja rodun mukautuvan luonteen jatkuva kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> - Näyttelyssä annettujen arvioiden seuraaminen - Julkaisemalla jäsenlehdessä luonnetta käsitteleviä artikkeleita 	<ul style="list-style-type: none"> - Shibat ovat näyttelyarvioinneissa käyttäytyneet pääosin rodunomaisesti - Useita shiboja toimii nykyään Kenneliton alaisessa kaverikoira-toiminnassa
Rotu säilyy edelleen ketteränä ja kooltaan rotumääritelmän mukaisena	<ul style="list-style-type: none"> - Osallistamalla ulkomuototuomarien koulutustilaisuuksiin - Julkaisemalla jäsenlehdessä ulkomuotoa ja kokoa käsitteleviä artikkeleita 	<ul style="list-style-type: none"> - Ei merkittävää muutosta suuntaan tai toiseen
Rodun käyttö harrastuskoirana lisääntyy	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjoamalla neuvontaa rodusta kiinnostuneille (pentuneuvonta/pentuvälitys) - Julkaisemalla jäsenlehdessä harrastamista käsitteleviä artikkeleita 	<ul style="list-style-type: none"> - Virallisissa kokeissa tai kilpailuissa shibojen määrä on lisääntynyt useammassa eri lajissa - Mielikuva shiban sopivuudesta harrastuksiin on kehittynyt haluttuun suuntaan
Rodun suosion maltillinen kasvattaminen	<ul style="list-style-type: none"> - Tarjoamalla kasvattajille jalostusneuvontaa 	<ul style="list-style-type: none"> - Rodun rekisteröintimäärien kasvu on ollut maltillista

5.3. Jalostussuositusten ja PEVISAn ajantasaisuuden arviointi

Shibojen rotuyhdistys teetti PEVISAn liittyvän kyselyn jäsenistöllään keväällä 2018 ja PEVISA-ohjelmassa jatkaminen sai erittäin vankkaa ja vahvaa kannatusta jäsenistöltä.

Aiemmat jalostussuositukset nähdään pääosin ajantasaisina ja toimivina jatkoakin ajatellen. Muutoksia suosituksiin tehdään kolme:

- 1) Uroksen vähimmäisikä astutushetkellä nostetaan 18 kuukaudesta 24 kuukauteen
- 2) Kyynärtutkimusten osalta suositus muutetaan muotoon: ”Jalostukseen käytettävän yhdistelmän yhteenlaskettu kyynärnivelten tutkimustulos ei saa ylittää yhtä (1).”
- 3) Lisäksi näyttelytuloksen osalta suositellaan jatkossa, että vähintään toinen yhdistelmän vanhemmista on saavuttanut näyttelystä arvosanan Erinomainen (aiemmin Erittäin hyvä). Arvosanan kiristyksen perusteluna on SA-säännön palauttaminen osaksi näyttelyarviointia, joka on näkynyt shiboilla yhä useampina ERI-arviointeina.

6. Jalostuksen tavoitteet ja toteutus

6.1. Jalostuksen tavoitteet

Shiban käyttötarkoitus on kotimaataan Japania myöten kaikkialla maailmassa muuttunut pienriistaa metsästävästä koirasta enemmän seurakoiraksi. Ulkomuotoa jalostetaan tyypiltään tasalaatuisemmaksi ja luonnetta yhä paremmin seurakoiraksi soveltuvaksi alkuperäistä käyttötarkoitusta unohtamatta. Rotu säilyy edelleen ketteränä ja kooltaan rotumääritelmän mukaisena. Rodun käyttö monipuolisena harrastuskoirana lisääntyy.

Rotuyhdistyksen tavoite on edistää ja ylläpitää terveiden ja rodunomaisten shibojen jalostusta. Tavoitteena on rodun hyvän perinnöllisen terveystilan ylläpitäminen sekä yhteiskuntakelpoisen ja mukautuvan luonteen jatkuva kehittäminen. Rodun suosion kasvuun pyritään suhtautumaan maltillisesti. Jalostuksessa pyritään geenipohjan laajentamiseen ja matadorijalostuksen ehkäisyyn. Jalostusvalinnoissa luonne ja terveys tulevat aina ennen ulkomuotoa. Myös luonnollisen lisääntymisvietin ja -kyvyn säilyttäminen on tärkeää.

6.1.1. Geenipohjan laajuus

Yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on geenipohjan laajentaminen pyrkimällä lisäämään jalostuspohjaa. Jalostuspohjaan saadaan uusia yksilöitä tuomalla kasvattajien tietoisuuteen vähemmän käytettyjä uroksia ja tarjoamalla jalostusneuvontaa. Tietoa näistä vähemmän käytetyistä uroksista saadaan mm. jalostusuroslistan ja mahdollisten jalostustarkastuksien tai muiden katselmusten avulla.

Uusintayhdistelmiä ei suositella. Yhteydet ulkomaisiin kasvattajiin ja heidän kasvattamiensa koirien käyttö jalostuksessa laajentavat omalta osaltaan geenipohjaa. Lisäksi tarvitsemme edelleen jalostuskäyttöön uusia, mahdollisimman erisukuisia tuontikoiria ulkomailta. Tavoitteena on sukusiitosasteen pitäminen aina alle 6,25 % viidellä sukupolvella laskettuna. Yhden koiran jälkeläismäärä ei saa ylittää kymmentä prosenttia kahden edellisen vuoden yhteenlasketusta rekisteröintimäärästä.

6.1.2. Luonne

Shiban tulee olla luonteeltaan ystävällinen, tarkkaavainen, omanarvontunteva, mukautuva, kuuliainen ja peloton. Koska shiban tulee soveltua seurakoiraksi, se ei saa olla luonteeltaan vaikea luonteen erityispiirteistä, kuten arvokkuudesta, huolimatta. Vihaisia, arkoja tai hermostuneita yksilöitä ei tule palkita näyttelyissä eikä käyttää jalostukseen. Myöskään yliviikkaus, korostunut pidättyväisyys tai terävyys eivät ole toivottavia luonteen ominaisuuksia.

Tavoitteena on käyttää jalostukseen koiria, jotka ovat luonteeltaan rodunomaisia ja tasapainoisia – seurakoiriksi sopivia.

6.1.3. Koiran terveys

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla terveitä ja hyväkuntoisia. Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla tutkittu perinnöllisten sairauksien (silmät, polvet, lonkat ja kyynärät) varalta ennen jalostuskäyttöä. Tavoitteena on käyttää jalostukseen tuloksiltaan vain rodun keskitasoa parempia koiria. Myös muita kuin jalostukseen käytettäviä koiria olisi tärkeää tutkia, ja tämän asian eteen tulee tehdä töitä muun muassa tiedottamalla jäsenistöä terveysasioista. Terveystutkimukset hyödyttävät paitsi tutkittavia koiria yksilöinä, myös antavat arvokasta tietoa jalostuksessa käytettävien sukulaiskoirien perimästä ja periyttämiskyvystä.

Iho-ongelmista tai muista allergisista oireista kärsivää koiraa ei tule käyttää jalostukseen. Myös tällaisten koirien lähisukulaisten jalostuskäyttöä tulee harkita huolellisesti. Huomiota tulee kiinnittää myös purentavikoihin ja hammaspuutoksiin. Purentavikaista koiraa ei ole suotavaa käyttää jalostukseen. Kahta koiraa, joilta puuttuu useita hampaita, ei tulisi yhdistää.

6.1.4. Ulkomuodolliset ominaisuudet

Tavoitteena on tyypiltään rotumääritelmän mukainen koira, eli huomiota on kiinnitettävä mittasuhteisiin ja luuston vahvuuteen. Tavoitteena on säilyttää koirien oikeat mittasuhteet ja kiinnittää huomiota kokoon. Shiba ei saa olla liian hentoluinen, vaan luuston on oltava keskivahva. Shiballa tulee olla selkeä sukupuolileima ja sen tulee olla ryhdikäs ja jäntevä.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää rodunomaiseen ilmeeseen – pään oikeisiin mittasuhteisiin sekä silmiin ja korvien kiinnitykseen. Silmien ja korvien muoto sekä asento ovat oleellisia oikean ilmeen kannalta: shiban itämaisyyttä ilmentävät suhteellisen pienet ja viistosti asettuneet tummat silmät, jotka ovat paremminkin kolmionmalliset kuin pyöreät. Korvien tulee ehdottomasti olla pystyt, hieman eteenpäin kallistuvat ja kooltaan sopusoinnussa koiran pään kanssa. Liian lähekkäin tai liian kauaksi pään sivuille asettuneet korvat eivät ole suotavat. Shiballa tulee myös olla hyvin kehittyneet, pyöreät posket. Tavoitteena on leikkaava purenta ja täydellinen hampaisto.

Oikean harmonisen kokonaisuuden kannalta on oleellista oikeanlainen tuuheus karvapeite sekä kaunis häntä. Turkin tulee olla tiheä ja kaksinkertainen, peitinkarvan tulee olla karkeaa ja suoraa. Riittävä pituus kauluksessa, hännässä ja housuissa kuuluu oikeanlaiseen turkkiin. Pitkäkarvaisuus on kuitenkin vakava virhe. Pohjavilla kaikissa väreissä on peitinkarvaa vaaleampaa.

Hännän tulee olla riittävän pitkä eli ylettyä suoraksi vedettynä kintereeseen. Melko paljon esiintyy liian lyhyitä häntiä. Hännän kantotapa on rodun erityispiirre. Häntä on karvapeitteeltään tuuheus ja paksu, ja se on korkealle kiinnittynyt. Suositeltavat kantotavat ovat selän päällä kannettu sirppihäntä (hännän ei tarvitse koskea selkää, mutta hännänpään tulee osoittaa terhakkaasti kohti koiran niskaa) sekä yksinkertainen kieppi, jonka läpi näkyy hieman ilmaa. Roikkuva, pysty tai liian tiiviisti kiertynyt häntä

eivät ole toivottavia.

Shiban rotumääritelmän mukaiset värit ovat punainen, black & tan ja seesami. Kaikkien näiden värien erityispiirteenä on "urajiro": valkeahkoa karvaa kuonon sivuilla ja poskissa, leuan ja kaulan alapuolella, rinnassa, vatsassa, hännän alapuolella ja raajojen sisäsivuilla. Urajiro ei tule olla liian laaja, vaan on suotavaa, että koiran kuononselkä ja alaluomet ovat värittyneet. Black & tan -koiran urajiro on kuitenkin hieman erilainen kuin punaisen: esimerkiksi musta rinta ja vatsa ovat sallittuja ja kuuluu väriin. Myös seesamilla shiballa urajiro saa olla huomattavasti vähäisempi kuin punaisella koiralla. Täydellinen urajiro on väriltään valmis vasta n. 2-vuotiaalla koiralla.

Valkoinen väri ei ole rotumääritelmän mukainen, vaikka valkoisia pentuja syntyy toisinaan kahden valkoista kantavan shiban yhdistelmästä. Shiballa valkoiseen väriin ei kuitenkaan liity kuuroutta tai muita tunnettuja terveyshaittoja.

Shiban värigenetiikka on moniin muihin rotuihin verrattuna yksinkertaista, sillä shiballa neljän perusvärityksen erot selittyvät vain kahden eri geenin muuntelulla. Yhdistelmästä syntyvien pentujen värivaihtoehdot voidaan lähes aina päätellä etukäteen, mikäli on tiedossa, kantavatko vanhemmat valkoista, black & tania tai seesamia väritystä oman näkyvän värinsä lisäksi. Sen sijaan punaisen shiban sävyyn vaikuttavia geenejä tai niiden periytymistapaa ei vielä tunneta – ääriesimerkkinä geneettisesti punainen shiba voikin ilmentää tietynlaista seesamiväritystä.

Punaisella shiballa kaikkein toivottavin turkin sävy on helakan- tai tulenpunainen. Mino-shiballa, joka on yksi alkuperäisistä shibatyypeistä, joita käytettiin nykyshiban luomiseen, on liekin värinen punainen turkki. Mitä oranssimpi väri on, sen parempi. Mitä enemmän turkin väri muistuttaa beigeä, sen vähemmän toivottu se on. Punaisella koiralla, joka kantaa black & tan -väritystä, voi karvan kärki olla musta antaen turkille kauniin tumman vivahteen. Tällainen on vielä hyväksyttävää, mutta jos punaisella koiralla esiintyy paljon kokomustia karvoja tai mustia alueita, sitä ei tulisi käyttää jalostukseen. Suomessa esiintyvät punaiset koirat, joilla on turkissaan runsaasti mustia peitinkarvoja, mutta joiden mustat karvat eivät ylety koiran jalkoihin ja päähän asti, eivät ole seesameita. Tällaisille koirille on Japanissa oma terminsä "sashige" eli "likainen punainen". Ennen ensimmäisten varsinaisten seesameiden tuloa Suomeen (2016) täällä rekisteröitiin melko paljon tällaisia koiria punaiseksi seesamiksi. Asiaan on pyritty nyt vaikuttamaan poistamalla tämä termi kokonaan rekisteröintivaihtoehdoista. Sashige-värityksen genetiikkaa ei tunneta. Kaikkien sashige-shibojen oletetaan olevan black & tan -väriä kantavia punaisia, mutta sama ei päde toiseen suuntaan – black & tan -väriä kantava punainen voi olla myös puhtaan punainen.

Pennuilla ja nuorilla koirilla kuonon sivussa saa olla jonkin verran mustaa, ja aikuisena puhtaan punaisetkin pennut syntyvät usein mustakuonoisina.

Black & tan -koiran oikea mustan sävy on ruskeaan vivahtava mattamusta, josta vaalea pohjavilla kuultaa läpi. Mustan karvan kärki on tumman ruosteenruskea. Tämä saa oikeanlaisen black & tan -turkin näyttämään auringossa kuparinruskealta. Syvä kiiltomusta tai vain himmeät merkit eivät ole toivottuja. Tan-merkkien tulisi olla punertavan ruskeita. Black & tan -shiballa tulee tan-värin ja valkoisen värin suhde olla tasapainoinen. Sellaisella koiralla, jolla ei esim. kasvojen alueella ole riittävästi vaaleaa/tan-väritystä, syntyy helposti vaikutelma siitä, että koira olisi vihainen. Valkoinen ja tan ikään kuin valaisevat kasvot. Em. värit eivät saa kuitenkaan olla liiallisia, sillä se katsotaan myös vakavaksi virheeksi. Tan-värin tulee esiintyä siis pilkkuina silmien päällä, poskissa, kuonon sivulla, rinnassa, jalkojen sivussa sekä hännässä.

Seesami shiba voi olla geneettisesti sudenvärisen tai black & tan -väriä kantavan punaisen shiban erikoistapaus. Jälkimmäinen seesamiväritys vivahtaa usein punaiseen, ja koiran otsalla on tyypillisesti "widow's peak" -kuvio. Kasvatuksen kannalta olennainen ero on se, että vain geneettisesti sudenvärisen seesami periytyy pennuille ennustettavalla tavalla. Suomessa seesamiväriä esiintyy nyt muutamilla yksilöillä. Ensimmäinen seesami shiba tuotiin Suomeen 2016 ja samana vuonna syntyivät myös ensimmäiset seesamit pennut. Väritys on hyvin harvinainen jopa Japanissa. Seesami voi olla harmaa tai pohjaväritään punainen, jolloin puhutaan punaseesamista. Hyvin tummaa seesamia kutsutaan mustaseesamiksi.

Pinto-väritys on shiban rotumääritelmässä hylkäävä virhe. Urajiro-alueelle jäävät valkoiset sukat ja täplät rinnassa sallitaan, koska niitä ei aikuisturkista enää juurikaan erota. Korkeat, yli urajiro-alueen ylettyvät sukat ja valkeat pilkut esimerkiksi niskassa ovat epätoivottuja. Liian laajat valkoiset merkit häiritsevät oikeaa väritystä.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Uroksen minimikriteerit: Uroksella tulee olla normaalit kivekset, ja tästä todistuksena joko hyväksytty näyttelytulos tai eläinlääkärin todistus. Uroksella ei ole ylä- tai alapurentaa. Uroksella on viralliset terveystulokset PEVISA-ohjelman mukaisesti. Uros on iältään astutushetkellä vähintään 24 kuukautta.

Nartun minimikriteerit: Nartulla ei ole ylä- tai alapurentaa. Nartulla on viralliset terveystulokset PEVISA-ohjelman mukaisesti. Narttu on astutushetkellä vähintään 24 kuukautta.

Jalostustoimikunnan sääntöjen mukaan suositellaan noudatettavan seuraavia ohjeita:

- Lonkkatutkimustulosten tulee olla C tai parempi. C-lonkkainen yhdistetään vain tervelonkkaiseen (tulos A tai B). Jos koiralla on esim. B/C-lonkat, tulos tulkitaan huonomman tuloksen mukaan.
- Jalostukseen käytettävän yhdistelmän yhteenlaskettu polvien tutkimustulos ei saa ylittää yhtä:

Jos nartulla on esim. tutkimustulos 1/1, tulee uroksella tutkimustuloksen olla 0/0.

- Molempien jalostusyksilöiden silmät on tutkittu, ja ne ovat terveet PRA:n, HC:n ja RD:n osalta. Mikäli toisella jalostusyksilöllä on todettu esim. ylimääräisiä silmäripsiä, mRD tai ppm, jalostukumppanin on oltava silmistään täysin terveeksi tutkittu.
- Jalostukseen käytettävän yhdistelmän yhteenlaskettu kyynärnivelten tutkimustulos ei saa ylittää yhtä. Jos uroksella on esim. tutkimustulos 1/1, tulee nartulla tutkimustuloksen olla 0/0.
- Vähimmäisvaatimuksena on, että jalostukseen käytettävistä koirista ainakin toisella osapuolella on näyttelystä vähintään arvosana ERI (erinomainen) tai vaihtoehtoisesti yhdistyksen virallinen jalostustarkastus suoritettuna. Kasvattajan tulee kiinnittää huomiota siihen, että nartulla ja uroksella ei ole samoja ulkomuodollisia virheitä, vaan ne korjaavat toistensa puutteita.
- Matadorijalostusta tulee ehdottomasti välttää. Suositus on, ettei yhden uroksen vuosittainen pentumäärä ilman perusteltua syytä ylitä 10 %:ia kahden peräkkäisen vuoden rekisteröityjen pentujen yhteenlasketusta määrästä. Jälkimmäinen kahdesta vuodesta on aina meneillään oleva vuosi, joten ennakointi on paikallaan. Uroksen omistajan on osaltaan huolehdittava, ettei pentumäärä ylity. Myös nartun omistajan on syytä kiinnittää huomiota rodun teholliseen populaatioon.

Jalostustoimikunnan sääntöjen mukaan suositellaan noudatettavan seuraavaa ohjetta:

Jalostukseen käytettävälle urokselle asetetaan suositus siten, että 20 pennun jälkeen tarkastellaan jälkeläisten tutkimustuloksia. Jälkeläisten tutkimustulosten perusteella urokselle myönnetään jatkolupa, jos jälkeläisistä vähintään 65% on tutkittu terveeksi. Jälkeläistarkastelussa koira lasketaan terveeksi, kun lausutuissa tutkimustuloksissa tulokset ovat lonkkien osalta A–C, silmät ovat terveet PRA:n, HC:n ja RD:n osalta, polvet ovat astetta 0 tai 1 ja kyynärät astetta 0 tai 1.

PEVISA-sääntö: Yhden koiran jälkeläismäärä on maksimissaan 30 pentua, kuitenkin niin että rajan ylittävä viimeinen pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

On suositeltavaa käyttää jalostukseen mahdollisimman monia eri uroksia ja narttuja. Myös vanhempia, edelleen terveitä koiria kannattaa ottaa jalostuskäyttöön. Koira, jolla on alhainen keskinäinen sukulaisuus suhteessa koko populaatioon, on arvokas jalostuskoira. Myös astutusmatkoja ulkomaille ja tuontikoirien harkittua käyttöä suositellaan. Uusintayhdistelmiä tulee välttää.

- Tavoitteena on yhdistelmän sukusiitosasteen pitäminen alle 6,25%:ssa, 5 sukupolvella

laskettuna.

6.3. Rotujärjestön toimenpiteet

Rotuyhdistyksen pyrkimys on vaikuttaa kasvattajiin jakamalla tietoa ja määrittelemällä suosituksia jalostusvalintojen tueksi. Käyttämällä saatavissa olevia tutkimustietoja ja tilastoja jalostusvalintojen tukena voidaan vaikuttaa geenipohjan laajentumiseen ja koirakannan pysymiseen terveenä. Yhdistys pyrkii auttamaan kasvattajien tavoitteita laatimalla ohjeistuksia ja suosituksia kasvattajille, laatimalla tilastoja jalostukseen käytetyistä koirista, järjestämällä terveystarkastuksia, antamalla rotukohtaista tietoa julkaisujen välityksellä sekä avustamalla kansainvälisessä yhteistyössä.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on jalostukseen liittyvien tietojen ylläpitäminen, tilastoiminen ja julkaiseminen. Jalostustoimikunta pyrkii myös ylläpitämään keskustelua shiban jalostuksesta rodun kasvattajien ja harrastajien kesken sekä järjestää mahdollisia harrastus-, kasvattaja- ja terveispäiviä. Esimerkiksi Suomen Shiba ry:n juhluvuonna 2017 järjestettiin Open Show, jonka tarkoituksena oli saada paikalle erityisesti sellaisia uroksia, joita ei ole muissa näyttelyissä käytetty. Ulkomuototuomari Perttu Ståhlbergin sanalliset arvostelut 61 osallistuneesta koirasta ovat mukana yhdistyksen vuosikirjassa 2017 ja ne voivat osaltaan auttaa kasvattajia uusien potentiaalisten jalostusurosten etsinnässä. Vastaavanlaisia tapahtumia pyritään järjestämään jatkossakin. Jäsenistölle on myös lähetetty tietoa jalostusuroslistasta ja siitä, miten oman koiransa saa listalle liitettyä.

Yhteistyössä rotujärjestön kanssa yhdistys järjestää myös tarvittaessa jalostustarkastuksia ja esimerkiksi luonnetestejä ulkomuodon ja luonteen kehityksen seuraamiseksi.

Rodun terveydentilaa pitää jatkuvasti tarkkailla niin fyysisen kuin psyykkisen puolen kannalta, jotta taataan rodun hyvä maine terveenä koirana. Rodun rekisteröintimäärän kasvu pyritään pitämään maltillisena. Shiboista kiinnostuneita ihmisiä ohjataan yhteislenkeille ja yhdistyksen tapahtumiin tutustumaan rotuun.

Rotu on kuulunut PEVISA-ohjelmaan vuodesta 2015 alkaen. Ohjelma kattaa jalostukseen käytettävien koirien tutkimuspakon silmien, polvien, lonkkien ja kyynärien osalta. Raja-arvoja ei ole asetettu, mutta jalostustoimikunta on määritellyt ohjeistuksen, joka esitetään luvuissa 6.2. Seuranta varten jalostustoimikunta toteuttaa terveystarkastuksen säännöllisin väliajoin, noin 3–4 vuoden välein. Uutta kyselyä valmistellaan parhaillaan ja se toteutetaan vuonna 2019. Yhdistys pyrkii ohjaamaan shiboja terveystarkastuksiin ja ylläpitää keskustelua rodun terveydestä.

Geenipohjan säilyttämiseksi ja laajentamiseksi pyritään rajoittamaan suosituimpien urosten liikakäyttöä ja vaikuttamaan kasvattajiin niin, että maahan tuodut koirat ja tehdyt yhdistelmät laajentaisivat geenipohjaa. Jalostustoimikunnan suosituksissa on ohjeistus koiran jälkeläismäärästä (20 pentua, jonka jälkeen tarkastellaan jälkeläisten terveystuloksia), ja lisäksi PEVISA-ohjelmassa on

maksimijälkeläisrajoitus koiran koko eliniälle (30 pentua). Mahdollisimman monia terveitä ja hyväluonteisia koiria tulisi käyttää jalostukseen. Uusintayhdistelmiä ei suositella.

Huomiota tulee kiinnittää myös sisäsiitoksen välttämiseen, ja tarkastella yhdistelmiä myös yli 5 sukupolvea kattavin tiedoin, mielellään 7–8 sukupolveen saakka. Sisäsiitosyhdistelmät eivät ole suotavia millään verukkeella.

Tietoa kasvattajien tueksi jaetaan kotisivuilla, vuosikirjassa ja jäsenlehdessä, joiden kautta julkaistaan vähintään näyttelytulokset, terveystulokset, pentueet, tuonnit, testi- ja koetulokset, sekä tietoa koirien jalostuksesta.

6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

6.4.1. Heikkoudet ja vahvuudet, uhat ja mahdollisuudet yhteenvetona

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • alkukantainen rotu, jolla ei liialliseksi jalostettuja piirteitä • rekisteröintimäärien maltillinen kasvu • pitkäikäisyys • kasvattajien hyvät kansainväliset suhteet • kiva seura- ja harrastuskoira 	<ul style="list-style-type: none"> • jalostukseen käytettyjen koirien vähäinen määrä • puutteet ulkomuodossa • kasvattajien pidättyväisyys (esim. ongelmien raportointi)
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> • rodun monipuolisuus • uudet terveystutkimusmenetelmät ja terveystietojen hyödyntämisen mahdollisuudet 	<ul style="list-style-type: none"> • luonteiden hermorakenteen heikkeneminen • rodun suosion liian nopea kasvu • välinpitämättömyys terveysasioissa • rodun suosioista johtuva pentutehtailu

6.4.2. Populaatio

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> • ulkomaisia tuonteja ajoittain • kasvattajien yhteistyö • perusterve rotu 	<ul style="list-style-type: none"> • jalostusmateriaalin kapeus • osa tuonneista jää kotikoiriksi • tuonneista iso osa sukua joko keskenään Suomessa oleville koirille
Mahdollisuudet	Uhat

<ul style="list-style-type: none"> ● mahdollisuus säilyttää rotu terveenä ● mahdollisuus tuoda uutta verta, koska rotu on maailmalla laajasti tunnettu ● mahdollisuus hyödyntää kotikoiria jalostuksessa nykyistä aktiivisemmin 	<ul style="list-style-type: none"> ● tehollisen populaation edelleenheikentyminen ● perinnöllisen vian "paljastuminen" ● tuontikoirien tuntemattomat taustat ● samansukuisten koirien liiallinen käyttö
--	---

6.4.3. Terveys

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> ● terve rakenne ● pitkäikäisyys ● normaalit synnytykset, nartut hoitavat pentunsa hyvin 	<ul style="list-style-type: none"> ● pentueet pieniä ● allergiat, iho-ongelmat ● tutkimustietoa voisi olla enemmän ja se voisi olla monipuolisempaa
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> ● avoimuus ja tiedottaminen ● tutkittujen koirien lisääntyminen ● uudet tutkimusmenetelmät (esim. geenitestit) 	<ul style="list-style-type: none"> ● uusien sairauksien lisääntyminen ● tietämättömyys tai välinpitämättömyys ● tiinehtivyysoongelmat ● sairauksien ja vikojen salaaminen

6.4.4. Ulkomuoto ja luonne

Vahvuudet	Heikkoudet
<ul style="list-style-type: none"> ● rodun sopusuhtaisuus ● kaupunkiin soveltuva pienehkö koko ● helppohoitoinen turkki ● rotu ei ole haukkuherkkä 	<ul style="list-style-type: none"> ● aggressiivisuus ja arkuus luonteessa ● ulkomuoto: <ul style="list-style-type: none"> ○ liian suuri koko ○ oikean ilmeen puuttuminen ○ matala hännänkiinnitys ○ vääränlaiset mittasuhteet ○ niukat polvikulmaukset
Mahdollisuudet	Uhat
<ul style="list-style-type: none"> ● paljon uusia harrastajia ● erinomainen seurakoira ● parhaimmillaan kiva harrastuskoira 	<ul style="list-style-type: none"> ● hermorakenteen heikkeneminen ● koon kasvu ● ulkomuodon tason eriytyminen ja suuri vaihtelu ● purentojen heikkeneminen

6.4.5. Riskien hallinta ja varautuminen ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Pentukysyntä suurempaa kuin tarjonta	Ajoittain pentuja hyvin vähän	Pentuinforo tarjoaa tietoa ja ohjeita rodusta kiinnostuneille	Rodun ”mainostaminen” pidetään maltillisena ja realistisena	Osa pennunottajista ostaa koiran ulkomailta, osa ottaa erierotuisen pennun
Jalostuspohjan kaventuminen	Harvojen urosten käyttö jalostukseen	Kasvattajan ja uroksen omistajan vastuu	Tiedon keruu ja jako, JTK:n asettamat jalostuskriteerit, jalostusuroslistan aktiivinen ylläpito	Rodun heikentyminen ja perinnöllisten sairauksien lisääntyminen, hyvien ominaisuuksien ja monimuotoisuuden häviäminen
Epärodunomaiset piirteet	Väärät jalostusvalinnat, väärin piirteiden ihannointi, informaation puute	Rotuyhdistyksen toiminta, tuomarikoulutus, jalostustoimikunta, JTO	Tiedon keruu ja jako, jalostustarkastus, koulutustilaisuuksien järjestäminen	Rotu ei vastaa rotumääritelmää
Koon kasvu	Jalostukseen käytetään jatkuvasti isoja, näyttäviä koiria	Tuomareille mittauskehoitus, jalostustarkastus	Liian suurten koirien jalostuskäyttöä vältetään	Rotu menettää olennaiset tunnuspiirteensä
Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen	Tiedon puute, terveyteen ei kiinnitetä tarpeeksi huomiota jalostuksessa	Tiedotus, terveystutkimukset, kasvattajan vastuu, yhdistyksen suositukset, PEVISA-ohjelma	Jalostukseen käytettävien koirien tutkiminen, tiedonjako	Rodun suosion lasku, harrastusmahdollisuuksien kaventuminen

6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

6.5.1. JTO:n tavoitteisiin pyrkiminen

JTO:n tavoitteisiin pyritään

1. tarjoamalla kasvattajille ja uroksien omistajille jalostusneuvontaa,
2. ylläpitämällä jalostustoimikunnan määräämiä sääntöjä (jalostusohjesääntöä) noudattavaa kasvattajalistaa,

3. ylläpitämällä jalostusuroslistaa,
4. ylläpitämällä pennunhankinnassa opastavaa pentuinfo-palvelua,
5. teettämällä luonne-, terveys- ja pentuekyselyjä,
6. järjestämällä mahdollisuuksien mukaan jalostustarkastuksia ja luonnetestejä,
7. järjestämällä erikoisnäyttely vuosittain,
8. julkaisemalla vuosikirjaa sekä terveystietoja,
9. osallistumalla ulkomuototuomarien koulutustilaisuuksiin,
10. tarjoamalla tukea koirien tuontiin jalostuspohjan laajentamiseksi sekä
11. julkaisemalla jäsenlehdessä populaatiota, terveyttä, luonnetta ja ulkomuotoa käsitteleviä artikkeleita.

6.5.2. Toimintasuunnitelma ja toteuttamisaikataulu JTO:n voimassaolokaudelle

Toimintasuunnitelma ja sen toteuttamisaikataulu JTO:n voimassaolokaudelle on esitetty alla olevassa taulukossa.

Taulukko 19. Toimenpiteet JTO:n voimassaolokaudelle

Toimenpide	Ajankohta
Rotuseminaari	2018
Terveyskysely	2019
Luonnekysely	2019
Jalostustarkastus	2020
Kasvattajapäivä	2020
Jalostusuroslista	ylläpidetään
Kasvattajalista	ylläpidetään
Pentuekyselyt kasvattajille	ylläpidetään

6.5.3. Tavoiteohjelman toteutumisen ja PEVISA-ohjelman vaikutusten seuranta

Ohjelman mukaisiin tavoitteisiin pyritään noudattamalla Suomen Kennelliiton jalostukseen liittyviä määräyksiä, Suomen Shiba ry:n sääntöjä sekä hallituksen ja jalostustoimikunnan suosituksia. Käytännössä tämä tapahtuu järjestämällä jalostusneuvontaa, tuomarikoulutusta, kasvattaja- ja jäsenistöpäiviä sekä jalostus- ja jälkeläistarkastuksia. Tavoiteohjelman toteutumista seurataan vuoden välein ja tavoitteet tarkistetaan 5 vuoden välein.

PEVISA-ohjelman vaikutuksia seurataan KoiraNetin kautta saatavista terveystilastoista. Jalostustoimikunta selvittää muun muassa saadaanko tutkimusten määrää kasvatettua, seuraa tuloksia sekä tulosten perusteella harkitsee mahdollisten raja-arvojen tarpeellisuutta tulevaisuudessa.

Jalostustoimikunta kerää seuraavia tietoja vuosittain ja ylläpitää tilastoja:

- rodulla esiintyvistä sairauksista, vioista ja muista mahdollisista ongelmista
- jalostusuroslista
- urosten ja narttujen jälkeläistilasto
- kasvattajien pentuekyselylomakkeen tulokset

Tilastot julkaistaan yhdistyksen kotisivuilla ja vuosikirjassa tarvittaessa. Jalostustoimikunta antaa pyydettyä jalostusneuvontaa ja auttaa tarvittaessa muun muassa koirien tuonneissa. Rodun harrastajilta ja kasvattajilta kerätään tietoa kyselyjen sekä keskusteluryhmien avulla.

7. Lähteet

Akita & Shiba ry: Vuosikirja 2003–2004

Anomalia, Suomen Kääpiösnautserikerho: Jalostus ja terveyst <http://www.kaapiosnautseri.net/>

Eläinlääkäriasema Aisti: http://www.aisti.info/disease_1.html

ELL Esa Eskelinen: http://www.apexvet.fi/webclinic/Esa/koiran_polven_ristisiteen_repeamat.pdf

ELL Nina Menna / Vetcare Oy: <http://www.spj.fi/binary/file/-/id/124/fid/622/> sekä

http://www.sey.fi/files/1194/Koiran_sosiaalisen_kehityksen_sudenkuopat.pdf

ELL Sanna Elfving: <https://www.leonet.fi/assets/Uploads/dokumentit/GlaukoomaartikkeliLiite10.pdf>

ELL Seppo Lamberg, Lahden Eläinlääkäriasema: Koiran sydänsairaudet

<http://www.nic.fi/~tollerit/html/laaketiedetta/sydansairaudet.htm>

ELT Anu Lappalainen

ELT Anu Saikku-Bäckström: Selän spondyloosi boksereilla

<http://www.kennelliitto.fi/NR/rdonlyres/78D22BF4-8C23-482B-A9C1-72541E44E254/0/jalostusstrategia.pdf>

KoiraNet jalostustietojärjestelmä (Suomen Kennelliitto)

MMT Katariina Mäki: Perinnöllinen monimuotoisuus ja jalostuspohja

Mujunen, Salme ja Mäki, Katariina: Koiranjalostus, s. 190-194, s. 240

National Shiba Club of America: Shiba Presentation (shibojen arvosteluohje)

Shiban rotumääritelmä (Suomen Kennelliitto, <https://www.kennelliitto.fi/files/shiba>)

Shibasanomat 2018: Shibojen väriogenetiikasta ja värien periytymisestä kaksiosainen artikkeli

Shibasanomien numeroissa 3/2018 ja 4/2018.

SSKY:n (Suomen Seurakoirayhdistys ry) suositukset

Suomen Kennelliitto: Yleinen Jalostusstrategia: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/kennelliiton-yleinen-jalostusstrategia>

Suomen Kennelliiton artikkelit (mm. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys>,

<https://www.kennelliitto.fi/tehollinen-populaatiokoko>)

8. Liitteet

SUOMEN SHIBA RY:N TERVEYSKYSELYN 2014 YHTEENVETO

Vastauksia: 184

Uroksia: 80, narttuja: 104

Säkäkorkeus:

49 cm (1)
47 cm (1)
46 cm (1)
45 cm (3)
44 cm (5)
43 cm (2)
42 cm (6)
41 cm (7)
40 cm (22)
38 cm (11)
37 cm (13)
36 cm (7)
35 cm (2)
32 cm (1)

*Jos koiran korkeus ei ole kokonaisluku, se on pyöristetty alaspäin

Paino:

5 kg (1)
7-8 kg (21)
9-10 kg (61)
11-12 kg (50)
13-14 kg (20)
15-17 kg (13)
18 kg (1)
22 kg (1)

Syökö koirasi hyvin?

Kyllä (130) 71%
Joskus (50) 27%
Ei koskaan (4) 2%

Koira on kuollut: 14 kpl

Syyt: vanhuus (6), huonot lonkat (1), katoaminen (1), aggressiivisuus (1), märkäkohtu (1), histiosytäärinen sarkooma (1), pikkuaivoperäinen rappeuma (1),

Koiralla on ollut satunnaisia vaivoja ja sairauksia

Kyllä (85) 46%

LÄÄKITYS JA YLIHERKKYYDET

Koira saa lääkitystä sairauden hoitoon

Kyllä (12) 7%

- Kortisoni kutinaan (*Prednison, Medrol*) (5)
- Forthyron kilpirauhasen vajaatoimintaan (1)
- Rimadyl, Cartrophen nivelrikkoon (3)
- Dufalac ummetukseen (1)
- Omestad Gastriitin hoitoon

Koirallani on esiintynyt sivuvaikutuksia loishäätöön käytetyistä valmisteista.

Kyllä (6) 3%

- Drontal (3)
- Exspot (1)
- Stronghold (1)
- Bayvantic (1)

Koirallani on esiintynyt rokotusten jälkeen sivuvaikutuksia

Kyllä (5) 3%

- Rabdomun (1)

Onko koira koskaan rauhoitettu?

Kyllä (143) 82%

Ei (31) 18%

Esiintyikö rauhoituksen yhteydessä sivuvaikutuksia?

Ei (136) 95%

Kyllä (7) 5%

- hidas herääminen (3)
- akuutti munuaisten vajaatoiminta (1)

- sydämen toiminta hidastui huolestuttavasti (1)

PURENTA

Normaali purenta (174) 95%

Tasapurenta (4) 2%

Alapurenta (6) 3%

Koiralla on

Kaikki hampaat (135) 76%

Hampaita puuttunut alun perin (43) 24%

- 1 x välihammas (19)

- 2 x välihammas (9)

- 3 x välihammas (4)

- 4 x tai enemmän välihampaita (2)

- 1 x välihammas ja yksi poskihammas (1)

- 2 x poskihammas (1)

- 1 x etuhammas (3)

- 2 x etuhammasta (1)

- hampaita tippunut (3)

Esiintyykö hammaskiveä?

ei ollenkaan (51) 28%

vähän (109) 59%

melko paljon (23) 12%

runsaasti (1) 1%

ALLERGIAT JA IHO-ONGELMAT

Onko ollut kerran tai useammin

hot spot (4) 2%

demodex (4) 2%

kutiava iho (26) 14%

ihottumaa (17) 9%

syyliä (2) 1%

ihokasvain (3)

laikuttaista karvanlähtöä (8)

Allergia ilmenee

-vatsaoireina (8)

-iho-oireina (24)

-korvissa (7)

-silmissä (6)

-tassuissa (13)

Onko koirallasi ollut allergisia oireita?

Kyllä (33) 18%

Ei (147) 82%

POLVET

Onko koiran polvet tarkastettu?

Kyllä (127) 70%

Ei (54) 30%

Epävirallisesti tarkastettu (8), sisältyvät edellisiin vastauksiin.

Onko tutkimuksen yhteydessä havaittu polvista muuta?

- patellaluksaation vaikea aste (1)

- polvilummiot lähtevät paikoiltaan (1)

- lievä luksaatio (1)

- nivelrikko (1)

Polvi/ polvet leikattu polvivian vuoksi (2)

Polven/ polvien nivelsiteet leikattu (1)

Koiralla on ollut oireita polvien vuoksi (3)

LONKAT

Onko koiran lonkat kuvattu?

Kyllä (123) 68%

Ei (58) 32%

Epävirallisesti kuvattuja (3), sisältyvät edellisiin vastauksiin.

Onko kuvien yhteydessä havaittu lonkista muuta?

- Nivelrikkoa (5) 4%

- Luupiikkejä (1) 1%

Koiralla on ollut oireita lonkkien vuoksi

Kyllä (9) 5%
Ei (159) 95%

KYYNÄRNIVELET

Onko koiran kyynärnivelet kuvattu?

Kyllä (111) 61%
Ei (71) 39%
Epävirallisesti kuvattu (3), sisältyvät edellisiin vastauksiin.

Koiralla on ollut oireita eturaajojen vuoksi

Kyllä (7) 4%
Ei (169) 96%

MUU LUUSTO

Onko koirallasi todettu koukkuhäntä?

Kyllä (0) 0%
Ei (182) 100%

Kuvien yhteydessä havaittu muita muutoksia

- murtuma kyynärässä, lievää nivelrikkoa (1) 1%
- mol kyynärissä vakavat nivelrikkomuutokset (1) 1%

Koirallasi havaitut muut luustomuutokset

- spondyloosi (1)
- rintarangan kahden nikamavälin kaventuma ja kalkkeutunut välilevy (1)
- välimuotoinen lanne-ristinikama, epäsymmetrinen (1)

Onko koirallasi todettu varvasanomalia?

Kyllä (1) 1%
Ei (179) 99%

SILMÄT JA KORVAT

Onko koirasi silmät tarkastettu epävirallisesti?

Kyllä (32) 17%

Onko koirasi silmät tarkastettu virallisesti?

Kyllä (119) 65%

Löydökset:

- PPM (4) 3%
- distichiasis (6) 4%
- kortikaalinen katarakta (1) 1%

Vuotavatko silmät?

eivät koskaan (121) 65%
joskus (58) 32%
usein (4) 2%
jatkuvasti (1) 1%

Onko silmien alla karvat värjäytyneet ruskeiksi?

ei (169) 92%
hiukan (15) 8%
runsaasti (0)

Onko koirallasi ollut silmätulehduksia?

ei (134) 74%
kyllä (48) 26%
- yhden kerran (29)
- kaksi-kolme kertaa (7)
- yli neljä kertaa (3)

Korvatulehduksia? Kuinka usein?

- yhden kerran (11)
- kaksi-kolme kertaa (3)
- yli neljä kertaa (5)

MUUT SAIRAUDET

Onko koirallasi todettu

sivüääni sydämessä (5) 3%
sydämen vajaatoiminta (1) 1%
muu sydänvika (1) 1%
napatyra (1) 1%
suolistosairaus (1) 1%

kilpirauhasen vajaatoiminta (2) 1%
kasvaimia (5) 3%
herkkä vatsa (5) 3%
suolistotulehdus (5) 3%
virtsakiviä (11) 6%
tulehtuneet anaalirauhaset (8) 4%

Muu todettu sairaus

69

pikkuaivoperäinen rappeuma (1) 1%

Onko koirallasi todettu epilepsia?

Kyllä (0) 0%

Ei (179) 100%

Muita epämääräisiä kohtauksia, kuvaile.

-kaksi kertaa saanut epileptistyyppisen kohtauksen, ei tutkittu (1)

-kerran saanut kohtauksen. Vaati eläinlääkärin vastaanoton (1)

-voimakkaita vapinakohtauksia, epäily että reagoi punkkipannan myrkkyyihin (1)

KYSYMYKSET UROKSEN OMISTALLE

Valitse kaikki vaihtoehdot, jotka sopivat koiraasi.

toinen kives ei ole laskeutunut (2) 3%

kumpikaan kives ei ole laskeutunut (2) 3%

eturauhasvaivoja (2) 3%

seksuaalisesti ylivilkas (4) 5%

esinahan tulehduksia (7) 9%

uros on kastroitui, miksi?

-aggressiivisuus (4) 37%

-eturauhasvaivoja (3) 27%

-seksuaalisesti ylivilkas (2) 18%

-piilokives/ laskeutumattomat kivekset (2) 18%

Onko urosta käytetty jalostukseen?

Kyllä (26) 32%

Ei (54) 68%

Uros astuu itsenäisesti

Kyllä (9)

Tarvitsee apua (1)

Astutus on onnistunut

aina (13) 50%

melkein aina (7) 27%

ei koskaan (6) 23%

KYSYMYKSET NARTUN OMISTAJALLE

Juoksut ovat olleet säännöllisin väliajoin (78) 78%

Juoksut ovat olleet epäsäännöllisin väliajoin (20) 20%

Juoksuja ei ole ollut ollenkaan (2), molemmat koirat alle vuoden ikäisiä 2%

Milloin oli narttusi ensimmäinen juoksu?

5-6 kk (33) 44%

7-9 kk (33) 44%

10-12 kk (6) 8%

yli 1 v. ikäisenä (3) 4%

Kuinka monen kuukauden välein juoksut ovat olleet?

3-5 kk (4) 5%

6-10 kk (70) 85%

yli 11 kk (8) 10%

Nartulla ollut

valeraskauksia (31) 22%

kohtutulehdus (6) 6%

pitkittynyt kiima (7) 7%

narttu on steriloitu (22), miksi? 21%

-kohtutulehdus (5)

-valeraskausoireita (7)

-pitkittynyt kiima (4)

-epäsäännöllinen kiimankierto, epäonnistuneet

astutukset (3)

-ei jalostuskäyttöä (6)

narttu on synnyttänyt (47) 45%

narttu on keisarinleikattu (3)

synnytykset ovat tapahtuneet luonnollisesti (40)

on ollut polttoheikkoutta (2) 4%

narttu on hoitanut aina pentunsa itse (41) 87%

narttu on jäänyt tyhjäksi astutuksen/ siemennyksen

jälkeen (12)

narttua on ollut vaikea astuttaa (5)

kuolleina syntyneitä pentuja (4)

ennen luovutusta kuolleita pentuja (5)

Kysymykset sekä urokset että nartun omistajille. Onko jälkeläisillä esiintynyt seuraavia vikoja:

kitalakihalkio (2)
napatyrä (1)
kivesvika (5)
purentavirhe (13)

LUONNE

koira on ystävällinen omaa perhettään kohtaan

aina (176) 96%
joskus (7) 4%

murisee tai puree oman perheen jäseniä

joskus (27) 15%
ei koskaan (154) 85%

suhtautuu ystävällisesti vieraita ihmisiä kohtaan

aina (136) 74%
joskus (43) 23%
ei koskaan (5) 3%

suhtautuu aristellen vieraita ihmisiä kohtaan

aina (12) 7%
joskus (72) 40%
ei koskaan (97) 53%

suhtautuu vihaisesti vieraita ihmisiä kohtaan

aina (1) 1%
joskus (18) 10%
ei koskaan (161) 89%

sosiaalinen muiden koirien kanssa

aina (71) 39%
joskus (100) 55%
ei koskaan (11) 6%

aggressiivinen oman sukupuolen edustajia kohtaan

aina (24) 13%
joskus (101) 55%
ei koskaan (59) 32%

aggressiivinen toisia koiria kohtaan sukupuolta katsomatta

aina (6) 3%
joskus (84) 47%
ei koskaan (89) 50%

pelkää kuullessaan äkillisiä tai kovia ääniä

aina (7) 4%
joskus (77) 42%
ei koskaan (100) 54%

pelkää vieraisissa paikoissa ja uusissa tilanteissa

aina (4) 2%
joskus (59) 32%
ei koskaan (121) 66%

vahtii omia esineitään, ruokakuppiaan tms.

aina (16) 9%
joskus (57) 31%
ei koskaan (111) 60%

luotettava pienten lasten kanssa

aina (130) 76%
joskus (31) 18%
ei koskaan (11) 6%

sallii kynsien leikkauksen yms. hoitotoimenpiteet

aina (161) 87%
joskus (20) 11%
ei koskaan (3) 2%